

FARKLI SİYASAL PARTİLER BENZER KENT SİYASETLERİ: MALATYA ÖRNEĞİNDE 30 MART 2014 YEREL SEÇİMLERİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME*

Doç. Dr. Mihriban Şengül

İnönü Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bil. Fakültesi

Yrd. Doç. Dr. Ayşe Çolpan Kavuncu

Polis Akademisi
Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

Arş. Gör. Gündüz Aksu Kocatürk

Gaziosman Paşa Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bil. Fakültesi

Öz

30 Mart 2014 yerel seçimlerinin Malatya şehri özelinde bir analizini sunmayı hedefleyen bu makalede, Türkiye’de AKP liderliğindeki neoliberal ve neomuhafazakâr iktidar bloğunun hegemonik yapısının öteki ulusal ve yerel aktörlerin seçim stratejileri ve kent siyasetleri üzerinde belirleyici olduğu saptamasından yola çıkılmıştır. Buradan hareketle, makalenin temel hipotezi, parti içi merkezîyetçi yapıların güçlü olduğu koşullarla birlikte merkezi ölçekte güçlü bir iktidar bloğunun varlığının, yerel seçimlerde siyasal partilerin seçim stratejilerinde ve kent siyasetlerinde farklılıklardan çok benzerliklere neden olduğudur. Bu benzerliklerin altında yatan dinamikler, Gramsci’nin “tarihsel blok” kavramsallaştırması üzerinden okunmaya çalışılmıştır. Söz konusu benzerlikleri, siyasal partilerin Malatya’daki yerel aktörlerle eklemleme tarzlarında, aday belirleme süreçlerinde, Malatya Büyükşehir Belediyesine gösterdikleri adayların ortak yönlerinde ve söylemlerinde görmek mümkündür. Çalışmada incelenen siyasal partiler, Malatya kentinde gerek eski seçimlerde gerekse 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde güçlü olan AKP, CHP, SP ve MHP’dir. Söz konusu partilerin il teşkilatlarının üst düzey yöneticileri ve kentin toplumsal ve siyasal yaşamına tanıklık etmiş on üç kişiyle yapılan derinlemesine görüşme yoluyla veri toplanmış, elde edilen veriler tematik olarak analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kent Siyaseti, Yerel Seçimler, Siyasal Partiler, Tarihsel Blok, Malatya

Different Political Parties Similar City Politics: An Analysis on Local Election of 30 March 2014 in the Case of Malatya

Abstract

This article aims to analyze the local election on March 30, 2014 through the case of Malatya city. It is emphasized that the neoliberal and neoconservative power block of the hegemonic structure whose leader is AKP is decisive in the strategies and tactics of other national and local actors upon the local politics. Hence, the main hypothesis of this article is that the existence of the power block at the national political scale with the strong centralist tendency of the political parties causes the similarities rather than the differences among the political parties’ strategies and policies in local politics. The reasons of these similarities were tried to be analyzed through the Gramsci’s conceptualization of “historical bloc”. These similarities can be clearly seen in the political parties’ articulation mode to the local agencies in Malatya, their nominating process, the profiles and discourses of their candidates. The AKP, CHP, MHP and SP are elected as political parties for the case study of this article because of their significant achievements in the local election in Malatya in 2014. In-depth interviews are conducted with the senior executives of these parties and the thirteen people who witnessed the city’s social and political life and the gathered data is analyzed thematically.

Keywords: City Politics, Local Elections, Political Parties, Historical Bloc, Malatya

* Makale geliş tarihi: 25.10.2015
Makale kabul tarihi: 18.01.2016

Farklı Siyasal Partiler Benzer Kent Siyasetleri: Malatya Örneğinde 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Üzerinden Bir İnceleme

Giriş

Kentlerin ekonomik, toplumsal ve siyasal yaşamları/yapıları, yerel üstü ölçeklerden bağımsız olmadığından siyasal partiler, ulusal ve uluslararası ölçeklerdeki dönüşümlerin/olayların kente yansıyan sonuçlarına ilişkin de siyasa üretmek durumundadır. Bu bağlamda, siyasal partilerin sınıf ilişkisel yapıları ve ideolojileri doğrultusunda ve tarihsel koşulların belirlediği kentsel durumu kavrayış biçimlerine göre birbirinden farklılaşan kent siyasetlerine sahip olabilecekleri varsayılır. Partiler, merkezi ölçekte belirledikleri kent siyasetlerini parti içi mekanizmalarla yerellere aktarırlar. Her bir yerelin (kent) özgün nitelikleri ise parti siyasetinin yerel koşullara duyarlı olmasını, ayrıca yerel seçimlerde izlenen stratejinin de bu gerçeğe göre belirlenmesini gerektirir. Bununla birlikte, nesnel koşullar içinde farklı ideolojilere sahip siyasal partilerin kent siyasetleri birbirine benzeyebildiği gibi, partiler merkezi ölçekte belirledikleri kent siyasetlerini bütün yerellere aynı biçimde taşımaya da çalışabilmektedir.

Yerel seçimler, her bir yerelin özgül ve güncel koşullarının partiler tarafından nasıl kavrandığını, merkezi siyasalarının yerele nasıl transfer edildiğini ve yerelin merkez karşısındaki etkisini görmek açısından özel bir fırsat sunar. Geleceğe yönelik bir “söz verme” süreci olarak da görülebilecek seçim dönemlerinde, seçim kazanma stratejisi ve öteki partilerle rekabet atmosferi içinde yapabilme kapasitesinin ötesinde sözler verilebiliyor olsa da seçim söylemleri partilerin kent siyasetlerinin ve yereli kavrayış biçimlerinin anlaşılması açısından önemli ipuçları taşır. Ayrıca her seçim sürecinde siyasal partilerin yerelle eklemlenme biçimlerinin yenilenmesi, dönüşmesi veya pekiştirilmesi söz konusu olduğundan seçim analizi ile bu ilişkilerin dönüşümünün ve merkezi siyasaların yerellere aktarılmasının ardındaki ilişki sistemlerinin ortaya konması mümkündür.

30 Mart 2014 yerel seçimlerinin analizi konumuz bakımından iki önemli özelliğe sahiptir. Birincisi, bu seçimin uzun süren (2002-2014) ve hegemonik bir güce erişen AKP iktidarı ve seçimi genel seçim havasına büründüren konjonktürel koşullar altında gerçekleşmiş olmasıdır. İkincisi ise 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde

Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun¹’la büyükşehir dönüşürülen on dört ilin 30 Mart 2014 yerel seçimlerinin ardından büyükşehir statüsünü kazanacak olması nedeniyle, bu kentlerde partilerin seçime yerel ekonomik ölçeği ve siyasal kurumların yapısını büyük bir değişime uğratacak, yerel siyaseti yeniden şekillendirecek koşullar altında girmesidir. Bir yandan yerel özgüllükleri bastıran bir dinamik söz konusuyken öte yandan ülkenin büyük bir bölümünde yerelin özgül koşullarını radikal biçimde değiştiren, izlenen kent siyasetinin ve yerle eklemlenme biçimlerinin yeniden düzenlenmesini gerektiren koşullar söz konusudur. 30 Mart yerel seçimleri, siyasal partilerin bu koşullar altında özellikle yeni büyükşehir olan kentlerde yerle eklemlenme biçimlerini yeniden düzenleme, değişen koşullar karşısında yeni kent siyaseti oluşturabilme ve kentlerin özgül niteliklerini bu siyasete yansıtabilme kapasitelerini görmek açısından önemli bir olanak yaratmıştır.

Bu makalede, Türkiye’de yapısal olarak hem tarihsel dinamiklerden beslenen hem de içinde yaşadığımız neoliberal dönemin koşullarının belirlediği ekonomi-politik zeminde oluşan AKP liderliğindeki neoliberal ve neomuhafazakâr iktidar bloğunun hegemonik yapısının öteki ulusal ve yerel aktörlerin seçim stratejileri ve kent siyaseti üzerinde belirleyici olduğu saptamasından yola çıkarak birinci hipotez şu şekilde belirlenmiştir: *“Parti içi merkezîyetçi yapıların güçlü olduğu koşullarla birlikte merkezi ölçekte güçlü bir iktidar bloğunun varlığı, yerel seçimlerde siyasal partilerin seçim stratejilerinde ve kent siyasetlerinde farklılıklardan çok benzerliklere ve benzer siyasaların yerellere taşınmasına neden olur.”* Türkiye’de tüm siyasal partilerin izledikleri ulusal siyaset ile paralel, tutarlı ve detaylı bir kentsel siyasete sahip olmadıklarını öne sürmek çok da iddialı bir sav olmaz. Aslında siyasal partilerin “değişim” söylemi altında değişim üretmeyen stratejiler izlemeleri yalnızca yerle ilişkin değildir; yani ileri sürülen “benzerlikleri” izledikleri ulusal siyaset biçimlerinde de görmek mümkündür. Bu durum, Türkiye siyasetinde etkili olan siyasal partilerin verili sistemi değiştirmek yerine, bu sistem içerisinde güçlü bir konuma yükselmeyi hedeflediklerinin göstergelerinden biridir. Bununla ilgili olarak ikinci hipotez, *“Türkiye’de siyasal partilerin yerel seçimlere girerken verili durumda güç arayışı ile hareket etmelerinin uzun erimli ve yerellerin özgül koşullarına duyarlı bir kentsel siyaset geliştirmelerine engel olduğu”*dur.

---

1 RG. 6.12.2012/28489. On üç ilin büyükşehir dönüşürülmesini öngören bu Kanun’da yapılan bir değişiklik (RG. 22.3.2013/28595) büyükşehir dönüşecek il sayısı on dörde çıkarılmış, böylece Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van, Ordu illeri büyükşehir dönüşürülmüş ve Türkiye’de büyükşehir sayısı otuz olmuştur.

Bu hipotezler, 30 Mart 2014 yerel seçimlerinin ardından büyükşehir statüsü kazanan illerden biri olan Malatya örneğinde analiz edilmiştir. Malatya’da seçime on altı siyasal parti katılmıştır. Daha önceki seçimlerin ve 30 Mart seçimlerinin sonuçlarından hareketle kentte güçlü oldukları saptanan ve farklı ideolojilere sahip dört parti araştırma kapsamına alınmıştır; sosyal demokrat bir parti olan CHP (Cumhuriyet Halk Partisi), muhafazakâr ve milliyetçi siyasal yelpazede yer alan AKP (Adalet ve Kalkınma Partisi), SP (Saadet Partisi) ve MHP (Milliyetçi Hareket Partisi). Araştırma büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri olan Yeşilyurt ve Battalgazi belediye seçimlerini kapsamaktadır. Yeşilyurt ve Battalgazi ilçeleri, büyükşehir öncesi dönemde de Malatya kent merkezi ile yakın mesafede olmalarının yanı sıra toplumsal, ekonomik ve siyasal olarak güçlü ilişkilere sahiptir. Ayrıca bu iki ilçe belediyesi, coğrafi yapı ve idari bölünme nedeniyle kentsel genişleme alanı kalmamış olan Malatya Belediyesi’nin güney doğusundaki, (Yeşilyurt) ve kuzey batısındaki (Battalgazi) çok önemli mekânsal genişleme alanlarını oluşturmaktadır. Nitekim Malatya kent merkezindeki yapılaşma, seçim öncesi dönemde bu iki ilçenin sınırlarına ulaşmıştır. Diğer ilçeler ise araştırmanın pratik zorlukları nedeniyle analize dahil edilmemiştir. Araştırma için yerel basın taramasının yanı sıra araştırma kapsamına giren siyasal partilerin seçim dokümanlarının analiz edilmesi ve bu partilerin il teşkilatlarının üst düzey yöneticileriyle ve kentin toplumsal ve siyasal yaşamına tanıklık etmiş on üç kişiyle yapılan derinlemesine görüşme yoluyla veri toplanmış,² elde edilen veriler tematik olarak analiz edilmiştir.

1. Yerel Siyasetin Etkilediği ve Etkilendiği Aktör Olarak Siyasal Partiler

Her bir yerel, ilişkisel anlamda parçası olduğu yerel üstü ölçeklerden (ulusal ve uluslararası) etkilendiği gibi yerellerin merkezi siyasalara yanıtı da her bir yerelin özgüllüğüne göre değişebilmektedir. Yerel ve yerel üstü ölçekler arasındaki karşılıklı ilişki nedeniyle, yerel siyaset de yalnızca yerelin koşulları içinde belirlenmez. Bu bağlamda, her ülkenin ve her bir yerelin tarihsel süreçten getirdiği sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasal yapısı, yerel ve ulusal aktörlerin yerel seçimlere yönelik beklentilerini ve bu süreçteki rollerini etkilemektedir. Ulusal ve yerel siyaset yapıları arasında geçişgenliği veya özerkliği sağlayacak stratejiler ortaya koyma noktasında en önemli aktörler ise siyasal partilerdir. Güç ilişkileri içinde ve ait oldukları toplumsal sınıf

² Bu araştırmanın bilgi toplama aşamasındaki katkılarından dolayı Burcu Gökatalay, Serap Deryalı ve Aslı Kaya’ya teşekkür ederiz.

çıkarlarıyla ilişkişel hareket eden siyasal partiler, siyasal aktörler olarak yerel toplumsal ilişkileri de etkileyen ve etkilenen birimlerdir.

Sermaye birikim süreçlerinin küreselleştiği günümüz koşullarında sermayenin yeni yoğunlaşma alanlarından biri kent mekânları ve kentsel hizmetlerdir. Aynı nedenler, ekonomik yaşamın ve siyasetin ana mekânı olan kentleri siyasal partiler için de daha önemli hale getirmiştir. Bu çerçevede siyasal partiler, küresel ölçekteki gelişmelerin de etkili olduğu koşullarda kent siyasetlerini yeniden belirlemekte ve yerellere aktarmaktadır.

İktidar partilerinin olduğu kadar muhalefet partilerinin de merkezi ölçekte belirledikleri kent siyasetini yerellere aktarma biçimlerini ve bu süreçte yerellerin işlevini açıklayabilmek açısından merkezi yönetim ile yerel yönetim ilişkilerini inceleyen kuramlar değerlendirilebilir. Toplumsal ilişkiler sistemi içinde merkezi yönetim ile yerel yönetim ilişkilerinin oynadığı rolü açıklamaya yönelik kuramlar genel olarak devlet kuramlarından beslenmektedir. Devlet aygıtını ve iç işleyiş mekanizmasını analiz eden *yönetimci (Weberci) kuram*, devleti diğer toplumsal güçlerden bağımsız, kendi başına bir güç merkezi olarak alır ve ulus devletlerin oluşum süreci içinde yerel yönetimlerin güç kaybına uğradığını öngörür. Bu yerel yönetimlerin özerkliklerini ve özgünlüklerini azaltsa da sorumluluklarının kapsamını daraltmaz. Yönetimci paradigma içinde kent yöneticiliği yaklaşımını ortaya koyan Ray Pahl ise kent yöneticilerini kentsel kaynakların dağıtımından sorumlu bağımsız bir güç, özel sektörü de kaynakların dağıtımında ve finansmanında bürokratlar kadar etkin, yerel halkı ise bağımlı kabul etmiştir. Merkezi devletin rolünü demokratik despotizmin önlenmesi adına reddeden, gücün toplumsal gruplar ve kurumlar arasında dengeli dağıldığını varsayan ve yerel yönetimleri başlı başına bir yönetim mekanizması olarak gören *çoğulcu (pluralist) kurama* göre yerel yönetim siyasetleri, farklı çıkarlara sahip gruplar arasındaki pazarlık sürecinin ürünüdür ve yerel yönetimlerin nihai görevi gruplar arası koordinasyonu sağlamaktır (akt. Şengül, 2009: 72-77). Her iki paradigma da daha makro süreçlerin, sermaye birikim süreçlerinin ve sınıf çelişkilerinin yerel yönetim siyasetlerine etkilerini göz ardı eder ve halkı edilgen bir aktör olarak ele alır. Bu nedenle, kapitalist toplumsal sistemin nesnel gerçekliğini açıklama yeterlilikleri sınırlıdır.

Sınıfsal (Marksist) paradigma içinde ise devleti kendi içinde bütünlüğe sahip bir yapı ve devlet elitiyle kapitalistler arasındaki ideolojik ve kültürel bağlantılar nedeniyle hakim sınıfın bir aracı olarak gören *araççı yaklaşımı* izleyen Cockburn, yerel yönetim kavramını reddederek yerel düzede ki bütün devlet kuruluşlarını devletin yerel uzantıları olarak tanımlar. Araççı yaklaşım, devlet ile toplumsal sınıflar arasındaki ilişkiyi kursa da bunun hangi mekanizmalarla gerçekleştiğini açıklamaz. Devleti sınıflararası ilişkilerin bir ifadesi olarak gören *yapısalcı yaklaşıma* göre ise devlet emek sermaye çelişkisini dengelerken sermayenin kendi içindeki bölünmelerle de başa çıkmak

zorundadır. Göreli bir özerkliği olsa da bu çelişkiler devletin iç yapısına yansır. Yapısalcı yaklaşımı izleyen Castells'e göre kentin kolektif tüketimin örgütlendiği bir alan olması yerel siyasete ve yerel yönetimlere belli bir özgünlük ve özerklik kazandırır. Castells, yerel süreçlerin anlaşılmasında önceliği sınıf ilişkilerine, daha çok da kentsel sosyal hareketlere verir. Ancak yerel yönetimlerin iç mekanizmalarını (Şengül, 2009: 79-80) ve merkezi yönetimle ilişkilerini açıklamaz. Sonuç olarak, yalnızca yerel yönetim kuramlarını kullanarak partilerin kent siyasetlerindeki benzerlikleri/farklılıkları ve bunların merkez yerel ilişkisi içinde nasıl oluştuğunu açıklamak güçtür.

Farklı ideolojilere sahip partilerin benzer siyasalar üretmesi konusunda ise tarihsel kurumsalcı Blyht (2001), "algısal kilit" olarak tanımladığı kurumsallaşmış düşüncelerin, onları üreten aktörlerden de bağımsızlaşarak siyasa oluşturma sürecini etkilediğini ileri sürer. Blyth'ı izleyen Forestiere ve Allen (2011), parlamenter sistemlerde uzun dönemli tek parti iktidarlarının söz konusu olduğu durumlarda, takip eden dönemde iktidar olan siyasal partilerin siyasa oluşturma sürecinde yaşadıkları "algısal kilitleri" İtalya ve İsveç örnekleri üzerinden ortaya koymuştur. Ancak tarihsel kurumsalcı yaklaşım, değişen siyasal aktörlere karşın siyasaların sürekliliğini ve farklı ideolojilere sahip partilerin benzer siyasalar izlediğini ortaya koyan bir model sunsa da siyasal aktörlerin içinde buldukları toplumsal yapı ve öteki aktörlerle ilişkilerini önemsizleştirir.

Bu makalenin konusunu, Türkiye siyasetinde 2002'den bu yana süren uzun dönemli AKP iktidarının on ikinci yılında, farklı ideolojilere sahip iktidar ve muhalefet partilerinin benzer kent siyasaları üretmelerinin ve yine benzer bir siyaset yapma biçimini izleyerek yerellerin özgül niteliklerini göz ardı etmelerinin ardındaki nedenler oluşturmaktadır. İktidar ve muhalefet partilerinin siyasaları arasındaki benzerliği yalnızca muhalefet üzerindeki "algısal kilit" etkisiyle açıklamak, bu etkiyi oluşturan sürecin altında yatan maddi koşulların göz ardı edilmesine neden olur. Bu anlamda, farklı siyasal partilerin neden benzer siyasalar ürettiklerinin ve bu siyasaların yerellere nasıl taşındığının sınıf ilişkisel iktidar yapılarını göz ardı etmeden incelenmesi bakımından Gramsci'nin *tarihsel blok* yaklaşımı açıklayıcı olabilir. Buna göre, hegemonik bir iktidar bloğu etrafında oluşan tarihsel bloğun genişliği ve yerellere eklenme biçimi karşısında alternatif bir blok oluşturamayan muhalefet partilerinin aşamadıkları koşullar içinde güç mücadelesine girmelerinin benzer kent siyasası ve siyaset yapma biçimi üretmelerine neden olduğu ileri sürülebilir. Bu iki biçimde ortaya konulabilir: Birincisi, zamana ve mekâna bağlı yapısal sosyal ilişki formlarının partileri bu koşullar içerisinde pozisyon belirlemeye itecek ölçüdeki belirleyiciliği. İkincisi ise, birinci açıklamayla da ilişkisel olarak iktidar bloğunun baskın bir güce sahip olmasının diğer partilerin siyasaları üzerindeki belirleyiciliği. İktidar bloğunun

hegemonyasının güçlü olması diğer partileri iktidar bloğunun çizdiği hat üzerinde siyaset yapmaya, benzer siyasalar ve seçim stratejileri üretmeye iterken, Türkiye siyasetinin yapısal özelliklerinden olan partilerin merkezîyetçi yapıları içinde bu “benzer siyasalar” yerele taşınır. Bütün bunların ülke siyasetinin yapısal niteliklerinden ve içinde bulunan neoliberal kapitalizmin belirlediği koşullardan ayrı okunmaması gerekir.

Tarihsel blok, belirli bir dönemde öncü sınıfın hegemonyası altında, farklı toplumsal sınıfların ve çıkarların ittifakıyla oluşan bir güç yelpazesidir. Bu blok, iktidar bloğunun diğer sınıf ve çıkar gruplarının rızasını da elde etmesini sağlayan söylem ve siyasalarla mümkün olur ve her zaman bir hegemonya ilişkisine dayanır. Bu bağlamda tarihsel blok, müzakere, pazarlık, çatışma ilişkileri içinde sürekli yeniden biçimlenir ve her tarihsel blok, önceki bloğun krizi içinden ve onun oluşturduğu zemin üzerinde oluşur (Gramsci, 2007: Portelli, 1982). Tarihsel blok oluşumu ulusal ve uluslararası ölçekte sınırlı değildir; yerellerle de eklemlenir. Yerel iktidarlar da birçok farklı çıkarın birbirine eklemlendiği, mücadele ettiği, iç içe geçtiği, çözüldüğü, yeniden inşa edildiği bir toplumsal ilişki biçimidir. Bu ilişki ağına dayanan yerel iktidar yapıları merkezi iktidar bloğuna (aynı biçimde alternatif iktidar blokları merkez yerel arasında) eklemlenir. Merkezi ve yerel ölçekteki iktidar ve alternatif bloklar kendi içlerinde temsiliyet formları ve güç ilişkileri üzerinden eklemlenirler. Ancak, iktidar ve alternatif blokların kendi içlerindeki merkez-yerel eklemlenmesi, iktidar ve alternatif blok üyesi aktörler arasındaki ilişkileri de bütünüyle ortadan kaldırmaz. Özellikle sermaye sahipleri, konjonktürel çıkar kollama girişimleri içinde karşı blokla açık ya da çoğunlukla örtülü ilişkiler kurabilir.

Türkiye gibi sermaye birikiminin kamu kaynaklarına bağımlılığının yüksek olduğu geç-kapitalist ülkelerde hem merkezde hem yerelde iktidar bloğunun önemli aktörleri olan sermayedarlar için siyasal partilerle ilişki biçimleri önemlidir. Çünkü siyasal partilerin, yerel aktörlere güvenilir bir kurumsal temsiliyet sunmaması sermaye-devlet ilişkisini doğrudan etkileyecek bir durumdur. Bayırbağ’a göre (2010: 369-370), yerel sermayedarların kamu kaynaklarına ulaşmada siyasal partilere karşı tutumları, siyasal aktörlerle pazarlıktaki güçlerini koruyabilmek adına siyasal partilere mesafeli bir duruş benimseme veya siyasal partiler ile doğrudan informel ya da formel kurumsal bağlar kurma biçiminde olabilir. Bunlardan hangisinin benimsendiği yerel siyaseti etkileyeceği gibi herhangi bir yerelde sermayedar gruplarının bazılarının birini, bazılarının ise diğerini benimsemesi ise kentsel siyasette yerel bir çatışma yaratabilmesi açısından daha da hayati duruma gelebilmektedir. Bu bağlamda kamu kaynaklarına erişimde özellikle iktidar olmayan partilerin yerel teşkilat yapılarının temsiliyet kanallarını kullanmanın ya da bu partilerle bağ kurmanın yerel sermayedar için hiçbir verimli sonucu olmadığı ortadadır.

(Bayırbağ, 2010: 29). Aynı nedenlerle, yerel sermaye sahipleri merkezi iktidarla ilişkisel olarak oluşan yerel iktidar bloğunun etrafında yoğunlaşırken, alternatif bloğa mensup sermaye sahipleri de yerel iktidar bloğu ile informel ilişkilerini sürdürebilirler.

Kent siyasaları, kentlerin tarihsel koşullarca belirlenen ekonomi politığının siyasal partilerce sınıf ilişkisel yapıları ve ideolojik yaklaşımları doğrultusunda yorumlanmasının ürünüdür. Bu siyasalar, yerel üstü ölçekte tarif edilse de, yerelerde iktidar ve muhalif bloklar ile bunların birbirleriyle ve merkezi iktidar yapılarıyla ilişki biçimleri içinde, kentlerin kendi özgüllüklerine göre yeniden üretilir. Sonuç olarak da benzer siyasaların etkisi altında farklı kentsel modeller ortaya çıkmaktadır. Türkiye örneğinden bakıldığında, Anadolu kentlerinin her birinin kapitalist gelişme dinamikleri açısından farklı gelişme aşamalarında bulunması, farklı tarihsel, toplumsal, kültürel yapılarla sahip olması, kentsel toplumsal/ekonomik yapıların da neredeyse kent sayısı kadar çeşitlenmesi sonucunu doğurmaktadır. Siyasal partilerin kent siyasalarını yerellere taşıyan yerel iktidar yapılarının niteliği ve merkezi aktörlerle eklemlenme biçimleri, bu yerel özgüllüklerin kent siyasasına nasıl ve ne ölçüde taşınacağını da belirlemektedir. Bu noktada, yerelleşmenin demokratikleşmeyi ve yerelin özgüllüklerinin siyasete taşınmasını ne derece beslediğine ilişkin genel geçer kabullerden çok siyasal partilerin birer aktör olarak merkez ile yerel arasındaki temsiliyet ilişkilerine, merkezin yereldeki aktörlerle eklemlenme tarzına ve dolayısıyla yerelin ulusalda temsiliyetini mi yoksa ulusal aktörlerin yereldeki tahakkümünü mü yarattığına bakmak gerekmektedir. Bu noktada, siyasal partilerin merkez ile yerel arasındaki geçirgenliği önemlidir.

Günümüzde olduğu gibi küresel ölçekte eşitsiz coğrafyalara benzer sermaye birikim stratejilerini taşıyan kapitalizmin talepleriyle ülke ölçeğinde hegemonik güce sahip iktidar bloğunun taleplerinin kesiştiği ve parti içi oligarşik yapıların güçlü olduğu durumlarda ise merkezi ölçekte belirlenen siyaset biçimleri, yerel özgüllükler göz ardı edilerek yerellere taşınır. Yerellerin farklılıklarına karşın siyasal partiler, ulusal ölçüğe yayılan hiyerarşik yapılanmaları ve merkez yerel ilişkisi içinde merkezi siyasalarını yerellere taşıyabilmektedir. Bu süreç, partilerin yerele müdahale tarzları ve merkez ve yerel teşkilatları arasındaki güç ilişkileri içinde biçimlenmektedir. Merkezin gücü kadar yereldeki aktörlerin merkezi siyasete eklemlenirken taşıdıkları güç, bu ilişkinin niteliği ve yönü açısından önemlidir. Parti yerel teşkilatları, merkezin yereldeki temsilcisi olarak yerele bunun taşıyıcılığını yaparken yereldeki sosyal ilişki formlarının da siyasal partinin merkez teşkilatına, dolayısıyla merkezi siyasete sızmasına imkân verir. Parti içi merkezîyetçi ve oligarşik yapı güçlendikçe yerel aktörlerin etkisi daha sınırlı hale gelir. Kimi durumlarda yerelin özgüllüğünün güçlü olması ve siyasal partilerin benzer aktörlerle işbirliği yapmaları, merkezi ölçekte farklı siyasalara sahip partilerin

belirli yerelerde benzer stratejiler izlemesine de neden olabilir. Dolayısıyla, parti içi demokratik süreçlerin işlenmesi ve merkezin müdahalesi karşısında yerelin özgüllüğünün güçlü olması, yerel siyasaların özgüllüğünün sağlanmasında iki önemli koşul olarak ortaya çıkmaktadır.

2. 30 Mart 2014 Yerel Seçimlerinin İçinde Gerçekleştiği Yapısal Koşullar ve Seçim Öncesi Konjonktürel Durum

30 Mart yerel seçimleri, kapitalizmin 1980 sonrası neoliberal evresinin belirlediği nesnel koşullar içinde ortaya çıkan AKP liderliğindeki iktidar bloğunun hegemonik etkisinin sürdüğü bir dönemde; 2002 öncesi son on yılın koalisyon hükümetlerini izleyen AKP'nin tek partili iktidarının on ikinci yılında, yine AKP'nin zaferle çıktığı üç genel (2002, 2007, 2011), iki yerel seçimin (2004, 2009) ardından yapılmıştır. Ayrıca, neoliberal politikaların en kararlı biçimde uygulandığı ve küresel ekonomik aktörlerle en güçlü işbirliğinin gerçekleştirildiği bir dönem olmuştur AKP iktidarı yılları.

AKP'nin iktidara gelişi ve hegemonik bir iktidar bloğu oluşturması, ANAP'ın 12 Eylül gölgesi altındaki ilk seçimlerde sergilediği hegemonya hamlesinin 1980'lerin ikinci yarısında hızla çözülmesi ve 1990'lardaki zayıf koalisyon hükümetleriyle kendini gösteren tam bir siyasal hegemonya krizini izleyen süreçte gerçekleşmiştir (Akça, 2011). Sınıfsal, bölgesel ve uluslararası dinamiklere dayanan AKP iktidarı, 1980'lerde Özal iktidarı döneminde başlayan ve 1990'larda kesintiye uğrayan neoliberal dönüşümü sürdürme süreci ile ABD'nin Ortadoğu'da başlatmak istediği İslamcı hareketleri sistem içine çekme projesinin keşiştiği noktada Milli Görüş Hareketi'nin içinden sıyrılarak ortaya çıkmıştır. Arka planda uluslararası sermayenin ve TÜSİAD'ın, görünürde liberal entelektüellerin desteğini alarak hegemonik bir iktidar bloğu oluşturan AKP, Anadolu sermayesinin ve onun temsilcisi olan MÜSİAD'ın, cemaatler üzerinden organize olan öteki İslamcı sermaye gruplarının küresel sistemle bütünleşmelerini sağlamıştır (Uzgel, 2010: 18, 38).

Türkiye'de 1980 sonrasında neoliberal proje, siyasetin verili durumu olarak yerleşmiştir. Bugün Türkiye siyasetinde hegemonik bir güce ulaşan AKP, işte bu verili duruma angaje olarak devleti ve toplumu muhafazakârlaşdırma projesini yürütürken özellikle neoliberal kapitalizmin kent toprağını metalaştırma dinamiklerine ve çok geniş kitlelere ulaşan sosyal siyasete dayanarak güçlü bir tarihsel blok oluşturmuştur. Yalnızca merkezi iktidarda değil, merkezin hegemonyası altındaki yerelerde de kent toprağında yaratılan rant ve belediye hizmetleri üzerinden kaynak dağıtarak siyaseti yeniden biçimlendirmiştir. AKP, iktidar bloğu içindeki ve yakın çevresindeki

aktörlere sermaye aktarım aracına dönüştürdüğü rant projeleri ile en alt gelir gruplarını mülksüz/yersiz bırakırken, finansallaşmanın artmasının ürünü olan uzun süreli kredilerle bu sistemden pay alan orta ve alt orta sınıfların desteğini de kazanmıştır.

Neo-liberal siyasaların derinleştirdiği eşitsizliklerin en çok mağdur ettiği yoksullardan aldığı desteği ise çoğunlukla iddia edildiği gibi dinsel/kültürel eksende yürüttüğü siyasalarla açıklamak yeterli değildir. AKP'nin ekonomi siyasasının merkezinde sermayenin teşviki varken bu siyasaların mağdur ettiği kitlelerin desteğini de “hayırseverlik” faaliyetlerinin yanı sıra kamu sosyal harcamalarını artırmak yoluyla gelir dağılımına müdahale ederek kazanmıştır (Bakırzehir ve Demirer, 2010: 174).

AKP'nin merkezinde olduğu iktidar bloğu ve yarattığı hegemonik güç, yalnızca ekonomik boyutlarıyla açıklanamaz. İslam ile yeni Osmanlıcılığı sentezleyerek yeniden üretmesi ve ülke ölçeğinde yaygın biçimde yerel informel gruplarla eklemlenmesi AKP etrafındaki ittifakı güçlendiren en temel etkenlerdendir.

30 Mart seçimlerinin analizi açısından, Türkiye’de siyasal partilerin oligarşik yapılarının da hatırlanması gerekir. Türkiye’de siyasal partilerin oligarşik yapılarının ortak bir özellik olduğu ve merkezin çoğu zaman yerelin temsiliyetine imkân tanıyacak bir parti içi demokrasiden çok yereli tahakküm altına aldığı bir yapı tarihsel olarak mevcuttur ve genellikle parti liderlerinin “tek adam” konumları bunu belirleyen en önemli özelliktir (Turan, 2011). Siyasal partilerin sahip olduğu siyasa belirleme modelleri ve oligarşik yapıları, yerel siyaseti de merkezi siyasete bağımlı hale getirmekte ve bu ilişki biçimini yeniden üretmektedir. Dolayısıyla bizler Türkiye’de yerel seçimlerde kendimizi temsil edecek adaylardan çok siyasal partilerin liderlerinin ve yakın çevrelerinin belirlediği kişileri seçmekteyiz. Kaldı ki küresel dönemde katılımcı demokrasi noktasında söz konusu olan sivilin yerel düzeyde siyasete katılımı da oldukça düşüktür ve böyle bir durumda iç örgütlenmesinde demokrasiden yoksun olan siyasal partiler yerel siyasette temel aktörler haline gelmektedir.

30 Mart seçimleri, yukarıda işaret edilen yapısal etkenlere ek olarak kutuplaşmış ülke gündeminin etkisi altında gerçekleşmiştir. Seçim, Türkiye’nin siyasal kültürünün ve içinde bulunulan konjonktürel koşulların etkisiyle bir genel seçim havasında yaşanmıştır. Kent meydanlarında halka kentsel siyasalarını anlatması beklenen belediye başkan adaylarının söylemleri iki ana izlek üzerinde yoğunlaşmıştır. Birincisi, ülke gündemini meşgul eden konular üzerinden iktidara/muhalefet partilerine yönelik eleştiriler, ikincisi ise toplumsal ve siyasal bağlamından koparılmış projeler.

Seçim söylemlerini belirleyen en önemli etken, seçim öncesi dönemde siyasal alanda yaşanan kutuplaşma olmuştur. Bu kutuplaşma “Gezi Hareketi”

ve AKP ile Fethullah Gülen Cemaati'nin çatışmasının sonucunda yaşanan “17 Aralık Yolsuzluk Operasyonu”, HSYK reformu, internet yasaklamaları etrafında şekillenmiştir. İktidar partisi AKP, öncelikle “Gezi Hareketi” nedeniyle AKP karşıtı bütün toplum kesimlerini, ardından AKP-Cemaat çatışması nedeniyle Gülen Cemaati'ni karşısına almıştır. AKP, seçim öncesinde ülke gündemini belirleyen bu konular üzerinden kutuplaşmayı bir seçim stratejisine dönüştürmüş, özellikle de yolsuzluk iddialarının AKP ekseninde cereyan etmiş olması nedeniyle yerel seçimleri bir güvenoyu arama yolu olarak kullanmıştır. İktidar böylelikle yargı yerine “seçim sandığında” aklanma yoluna gitmiştir. Muhalefet partilerinin ise seçime yönelik siyasetlerinin merkezine AKP hükümetine yönelik eleştirileri koyması, AKP tarafından ortaya konan seçim stratejisinin pekişmesine yol açmıştır. Dolayısıyla yerel seçimlerden beklenen partilerin kentsel siyaset yarışları bambaşka bir zemine taşınmış, partilerin kentsel siyaset anlayışlarının ne olduğu seçmene ulaşamamıştır. 30 Mart yerel seçimleri bu bakımdan yerelliğinden sıyrılmış ve AKP hükümetine yönelik bir güvenoyu oylamasına dönüşmüştür.

Bu tür bir kutuplaştırma siyaseti ile oy kazanma kaygısı ve yerel seçimleri merkezde oluşan söylemlerin, tartışmaların gölgesi altında yürütme/kazanma stratejileri ne AKP'nin ilk stratejisidir ne de sadece AKP'ye ait bir olgudur. Yerel siyasetin yerel üstü ölçekte gelişen söylemler ve paradigmlar üzerinden gerçekleşmesi Türkiye siyasetinin yapısal özelliklerinden birine dönüşmüştür. Özellikle belirli tarihsel olayları izleyen ya da genel seçimlere yakın (öncesinde ya da sonrasında) tarihlerde gerçekleşen yerel seçimlerde (örneğin, 1963 yerel seçimleri (Akbulut, 2001)) merkezde belirlenen söylemler egemen olmuştur.

Yukarıda özetlenen kutuplaşmanın sonucu olarak, kentlerde yerel dinamiklere dayanan kent siyasetinden çok siyasal partilerin merkezi siyaset ve stratejileri doğrultusunda “*seçim kazanmaya yönelik*” siyaset yapma biçimleri öne çıkmıştır. Belediye başkan adayları, yerel seçim stratejilerini partilerinin merkezi siyasaları ve uygulamaları üzerine kurmuşlardır. 30 Mart seçimleri öncesi yaşanan bu gelişmeler, Türk siyasal hayatında sıkça karşılaşılan bir durumu daha da perçinlemiştir: *Güçlü parti başkanları*. 30 Mart seçimlerinde de görüldüğü gibi ilgili parti başkanlarının ön planda olması belediye başkan adaylarını silikleştirmiştir. Bu bakımdan belediye başkan adayları parti başkanlarının yereldeki temsilcisi olarak sunulmuş ve görülmüştür. Böylelikle belediye başkan adaylarının yanı sıra yerellikler de silikleşmiş, yerelin özgüllüğü göz ardı edilmiştir. Bunun en önemli kanıtlarından biri İstanbul'da yapılan Marmaray'ın reklam afişlerinin Türkiye'nin her iline asılması, iktidar partisinin seçim mitinglerinde bu icraatların ön plana sürülmesidir. Dolayısıyla yerel seçimlerde belediye başkan adayına oy vermek yerine ilgili partiye oy verme düşüncesi, seçmen davranışını etkilemiştir.

6360 sayılı Kanun hükümleri gereğince seçim sonrasında büyükşehir olarak yapılanmaları öngörülen kentlerde ise siyasal partiler seçime, yukarıdaki gündeme ek olarak, bu dönüşümün yerel ekonomik ölçeğin ve siyasal kurumların yapısının büyük bir değişime uğrayacağı, yerel siyasetin yeniden şekilleneceği projeksiyonu ile girmiştir. Daha önceki büyükşehir düzenlemelerinden farklı olarak il özel idarelerinin kaldırılması ve büyükşehir sınırlarının il mülki sınırlarına kadar genişletilmesi yoluyla planlama ölçeğinin büyütülmesi,³ sermayenin kent toprağında yoğunlaştığı dönem koşulları içinde büyükşehir dönüşümü daha önemli hale getirmiştir. Yerel üstü ölçekteki sermaye odaklarının bu kentlere ilişkin taleplerinin yeniden belirlenmesinin yanı sıra siyasal partilerin bu kentlerdeki siyaset yapma biçimlerinin de yeniden düzenlenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu dönüşüm, yerel iktidar (ve muhalif) bloklarının yeniden yapılanmasını gerektirdiği kadar merkezi iktidar (ve muhalif) bloklarının da yerele eklenme biçimlerini yeniden düzenlemelerini zorunlu kılmıştır. Dolayısıyla bu kentlerde yerel seçim, yukarıda özetlenen genel siyasetin yerele yansıyan etkilerinin yanı sıra siyasal partilerin bu dönüşümün belirlediği süreçte daha etkili olma arayışları içinde gerçekleşmiştir.

3. Malatya’da Yerel Siyasetin Tarihçesi ve 1980 Sonrası Dönüşen Yerel Siyaset Biçimleri

Malatya’da belediyenin kuruluşu Cumhuriyet öncesine dayansa da belediye yönetimi kolektif kentsel hizmetler üreten bir kurum olarak 1930’lardan sonra gelişmeye başlamıştır. Malatya’nın ekonomik ve toplumsal yapısının dönüşümünde kritik önem taşıyan sanayi ile tanışması (Sümerbank Mensucat Fabrikası ve TEKEL Sigara Fabrikası) ve ulusal ekonomi ile entegrasyonunu güçlendiren demiryolu bağlantılarının kurulması (1931’de Adana-Malatya, 1937’de Malatya Sivas) dönemin devletçilik politikalarının ürünüdür. Öteki önemli bir KİT yatırımı olan Şeker Fabrikası ise 1956’da kurulmuştur. Malatya’da ücretli işçiliğin ve hizmet sektörünün gelişmesinde, yeni toplumsal sınıfların oluşmasında, kentin birçok modern kentsel yapı ve hizmetlerle tanışmasında ve kolektif hizmet ihtiyacını artıracak biçimde dönüşümünde KİT’lerin rolü önemlidir.

3 6360 sayılı Kanun ile ayrıca tüm bu illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılmıştır. Aynı zamanda ilgili illerde bulunan il özel idarelerinin de tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Bu illerde bulunan il özel idarelerinin yanı sıra 1591 belde belediyesi, 16.082 köyün de tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.

Tanzimat sürecinde taşra yönetimi yeniden düzenlenirken izlenen merkezi yönetimi güçlendirmek adına taşradaki yerel nüfuz gruplarını merkezi devletin denetimine alma ve yeni idari yapıya entegre etme siyasasının sonucu olarak (Çadircı, 2007: 303-311; Ortaylı, 2000:168), Malatya’da da belediye başkanlığı, pre-kapitalist ilişki biçiminin ürünü olan kentin eski egemenlerinin (beyler, ağalar) yeni rejim içinde de kendilerini yeniden üretme yollarından biri olmuştur. CHP’nin tek parti iktidarının sürdüğü 1923-50 dönemi boyunca da belediye başkanları CHP’de aktif olan ve kentte “sayılır” ve “köklü aile”lerden⁴ gelen kişiler arasından seçilmiştir. İzleyen süreçte, özellikle büyük kamu yatırımlarının hızlandırıcı etkisinin de katkısıyla, kentte kapitalistleşme süreci yaşanmasına ve yeni toplumsal sınıflar oluşmaya başlamasına karşın 1980’lerin sonuna kadar belediye yönetimindeki bu “köklü aile”den olma geleneği sürmüştür. Toplumsal yapıda ve siyasal örgütlenmelerde varlığını görece olarak sürdüren pre-kapitalist ilişkiler bu durumu desteklemiştir.

1950 yılına kadar, tüm Türkiye’de olduğu gibi belediye, parti (CHP) ve hükümetle özdeşti. Belediye faaliyetleri, hükümetin desteği ve gözetimi altında gerçekleştirilmektedir. Bu durumun yanı sıra kolektif hizmetlerin henüz gelişmeye başlaması nedeniyle belediye, bir yerel örgüt olarak kent yaşamının bütün dokularına girememiştir. Dönemin ve kentin özellikleri nedeniyle (tek partinin siyasal aktör olması, kolektif kentsel hizmetlerin gelişmemiş olması, nüfusun düşük olması, ekonominin halen ağırlıklı olarak tarıma dayanıyor olması) kentli belediye ilişkisi ve halkın yerel siyasete katılım düzeyi oldukça sınırlıdır. Bu yerel koşullar, merkezin yereldeki belirleyiciliğini de desteklemektedir.⁵

Türkiye’de 1960’ların ikinci yarısından başlayan sosyalist siyasal hareketlerin etkili olduğu zeminde, CHP’li belediyelerin toplumcu belediyecilik örneklerini ortaya koyduğu 1973-1977 aralığında Malatya’da da belediye yönetimi halen CHP’dedir. Ancak bunu kentteki sol hareketlere ve toplumcu siyaset anlayışına dayandırmak güçtür. Çok partili döneme geçişle birlikte ülke ölçeğinde yaygın biçimde Tek Parti dönemine tepkisel bir tutumla hem merkezi yönetimde hem yerel yönetimlerin büyük kısmında DP (Demokrat Parti)

4 Eskiden bu yana geniş topraklara sahip ya da ticaretle uğraşan, yerli, kentte yerleşik, “adab-ı muaşeret bilen”, geniş ve geleneksel aile. Malatya’da bugün çok varlıklı olmasa bile, böyle bir aileden geliyor olmak, halen kişiye saygınlık kazandıran bir olgudur.

5 Malatyalı olmayan (hatta daha önce Malatya’da bulunmamış) tek belediye başkanı olan Muzaffer Akalın’ın (çok partili dönemin iki ay görev yapabilen ilk belediye başkanı) 1950’de Malatya Belediye Meclisi tarafından doğrudan Cumhurbaşkanlığı İsmet İnönü’nün önerisi üzerine seçilmiş olması (Akalın, 1961: 5), merkezin yerelin kararları üzerindeki etkisi bakımından çarpıcı bir örnektir.

iktidarı elde ederken Malatya’da böyle olmamış, belediye yönetimi 1977 seçimlerine kadar CHP’de kalmıştır. Bu durumun farklı nedenleri de olmakla birlikte, en göze çarpan açıklayıcı durum, kentte varlığını sürdüren “İnönücülük” (“İsmet Paşacılık”) olgusudur. İnönücülük partilerden daha güçlü bir olgudur.⁶

CHP’nin Malatya’da yerel iktidarı ilk kez kaybettiği 1977 seçimlerinde, sağ partilerin ortak tavır alarak desteklediği bir bağımsız belediye başkanı seçilmiş,⁷ onu izleyen yerel ve ulusal olağanüstü koşulların (Malatya Olayları, Hamido suikastı, 12 Eylül Darbesi) ardından da Malatya’da yerel iktidar kesintisiz biçimde günümüze kadar geleneksel sağ partiler tarafından elde edilmiştir. Bu durumda 15-16 Şubat 1975 Malatya Olayları, 1978 Hamido Olayları ve 12 Eylül Darbesi’nin ardından kentin alevi ve solcu nüfusu üzerinde artan baskının bu nüfusun kentten göçüne yol açması da etkili olmuştur (Dinç, 2003: 260; Şahhüseyinoğlu, 2005: 60).

Ülke içi dinamiklerin yanı sıra dünyadaki neoliberal dönüşümün belirlediği koşullar içinde belediyelerin yetkilerinin (özellikle imar ve planlama yetkilerinin) ve gelirlerinin önemli ölçüde artırıldığı, büyük sermayenin kent toprağına yönelmeye başladığı 1980’lerde hem merkezi yönetimde hem yerel yönetimlerde iktidarı elde eden ANAP (Anavatan Partisi), Malatya’da da 1984 ve 1989 seçimlerinde belediye yönetimini elde etmiştir. Malatya’da neoliberal dönüşümün ilk izleri ANAP’ın ikinci döneminde (1989-1994) piyasacı, projeci ve rantçı kent siyaseti uygulamalarıyla belirginleşmeye başlamıştır. Bu döneminin ana belirleyicilerinden biri belediye hizmetlerinin şirketleştirilmesi ve imar hareketleridir. RP (Refah Partisi)’nin yerel seçimlerden güçlü parti olarak çıktığı 1994 seçimlerinde, Malatya’da da belediyeyi RP kazanmış ama belediye başkanı değişmemiştir.⁸

Malatya’da 1980 sonrası yaşanan liberalleşmenin ilk etkilerinden biri siyasetin ve belediye başkanlığının “köklü ailelerin” işi olduğuna ilişkin algının

6 DP’nin büyük bir zafer kazandığı 1950 seçimlerinde, Malatya CHP’nin kazanabildiği sekiz ilden biridir. İsmet İnönü, partilerin önemli adaylarını birden fazla ilde aday gösterebildiği 1950 ve 1954 seçimlerinde de Ankara’da kaybederken Malatya’dan milletvekili olabilmıştır.

7 Üç sağ parti (AP (Adalet Partisi), MSP (Milli Selamet Partisi) ve MHP), belediyeyi CHP’nin elinden almak amacıyla aralarında uzlaşarak komünizm karşıtlığı ile bilinen, toprak zengini (İzollu aşiretinin ileri gelenlerinden) ve eski milletvekili olan Hamit Fendoğlu’nun (Hamido) bağımsız belediye başkanlığı adaylığını desteklemişlerdir (Dinç, 2003: 188-189).

8 30 Mart seçimlerinde SP’nin büyükşehir belediye başkanı adayı olan ve kentte neoliberal dönüşümü başlatan Münir Erkal, daha önce de ANAP’ın ikinci döneminin ve RP döneminin belediye başkanıdır.

ve pratiğin değişmeye başlaması olmuştur. KİT yatırımlarının yarattığı ivme ile sanayinin ve hizmet sektörünün gelişmesinin yanı sıra Keban ve Karakaya Barajları (1960’larda ve 1980’lerde) nedeniyle çok sayıda köyün su altında kalmasının etkisiyle ucuz emeğin ve kırdan biriken sermayenin kente akması kentsel toplumsal yapının dönüşümünü de hızlandırmıştır. Bu süreçte, yerel siyasette “köklü aileler” dışında yeni seçkinlerin belirmeye, merkezi iktidarda güçlü olan siyasal partilerin Malatya yerelinde de yeni seçkinleri etrafında toplamaya, kendi seçkinlerini yaratmaya başladığı görülmektedir. 1999 seçimlerine kadar “köklü aile” etkisi görece olarak sürse de aday belirlemede siyasal hedefler daha belirleyici hale gelmiştir. Kentin kapitalistleşme ve modernleşme süreci içerisinde “köklü aileleri” (eski seçkinleri) besleyen dinamiklerin geri çekilmesi, “köklü aileler”in çocuklarının okuyarak büyük kentlere yerleşmeleri kent ekonomisinde ve siyasetinde etkili olan seçkinler sınıfının dönüşümünde etkili olmuştur. Yine aynı süreçte devam eden göç de önemli bir etkidir. Malatya bir yandan dışarıya göç (daha çok nitelikli nüfus) verirken öte yandan da kendi kırsalından ve komşu illerden göç almaktadır.

Bu noktada, 1950-1960 DP, 1965-1971 AP dönemleri ve ülkeyi koalisyon hükümetlerinin yönettiği 1973-1978 ve 1991-2002 dönemleri dışında merkezi iktidarı elde eden partinin Malatya yerelinde de iktidar olmasından hareketle, Malatya’nın kent siyasetinde merkez-yerel çatışmasının yaşanmadığı, yerel iktidar bloğunun merkezi iktidar bloğu ile ilişkisel olarak şekillendiği söylenebilir. Hatta genel olarak Türkiye’de olduğu gibi siyasetin merkezinde kamu kaynaklarından alınan payın artırılması mücadelesi olan Malatya’da da özellikle ülke yönetiminde Malatya kökenli siyasetçilerin iktidarda olduğu dönemlerde, kent kamu yatırımlarından büyük paylar almıştır. İsmet İnönü’nün başbakanlığı (CHP tek parti iktidarı) döneminde, Sümerbank Mensucat Fabrikası ve TEKEL Sigara Fabrikası, başbakan ve ardından cumhurbaşkanı olan Turgut Özal’ın etkisiyle de kentin en büyük yatırımlarından biri olan Turgut Özal Araştırma Hastanesi kurulmuştur. Malatyalı milletvekillerinin parti merkez yönetiminde etkili olduğu AKP döneminin etkisi ise büyük projelerin ihaleye çıkarılması biçiminde olmuştur; kentsel dönüşüm, altgeçit, çevre yolu, hızlı tren gibi.

4. 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sürecinde Malatya’da Siyasal Partilerin Ortaya Koydukları Yerel Siyaset

Malatya’da siyasal partiler, yerel seçime yukarıda işaret edilen Türkiye’de siyaseti şekillendiren yapısal etkilerin ve konjonktürel koşulların yanı sıra kentin ekonomik, toplumsal ve siyasal açıdan özgül koşullarını büyük

ölçüde değiştiren büyükşehir dönüşüm sürecinin gerektirdiği yerel siyasetin ve yerel aktörlerle eklemlenmenin yeniden düzenlenmesi zorunluluğu içinde girmiştir. Malatya'nın büyükşehir dönüşümüyle köylerle birlikte otuz dokuz belde belediyesi tüzel kişiliğini kaybetmiş, mahalleye dönüşmüştür. Özellikle kentin mekânsal genişleme alanı içindeki Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinin planlama bütünlüğü içine girmesi, sermayenin kent toprağı ve gayrimenkul sektöründe yoğunlaşmasına dayanan kent ekonomisi ve siyaseti açısından önemli potansiyel etkilere sahiptir. Kent ekonomisinde tarım ve hayvancılığın önemini koruması, tüzel olarak mahalleye dönüştürülen çok sayıda yerleşimin köy formasyonunu sürdürüyor olması bu konudaki yerel siyaseti de daha önemli hale getirmiştir.

Malatya, AKP'nin güçlü olduğu ve 2002'den bu yana 2004 seçimleri dışında ülke ortalamasının (AKP'nin genel ve yerel seçimlerde ülke ölçeğindeki oy oranları sırasıyla 2002'de % 35, 2004'te % 48.25, 2007'de % 46.58, 2009'da % 38.64, 2011'de % 49.83) üzerinde bir çoğunlukla seçim kazandıği illerden biridir (Tablo 1). 30 Mart itibarıyla Malatya merkez, Yeşilyurt ve Battalgazi belediyelerinde de AKP iktidardaydı. Sonuç olarak, iktidar ve muhalefet partilerinin siyaset yapma biçimleri üzerinde etkili olan AKP'nin Türkiye ölçeğindeki kesintisiz iktidarı ve hegemonik ilişkileri, Malatya yerelinde de güçlü bir biçimde söz konusudur. Dolayısıyla bir yandan hegemonik bir merkezi ve yerel iktidar bloğu, öte yandan yeni siyaset arayışlarını gerekli kılan büyükşehir dönüşüm süreci, 30 Mart 2014 seçimlerini Malatya için daha önemli hale getirmiştir.

Tablo 1: Malatya'da 2002 Sonrası Seçim Sonuçları

Seçimler		AKP	CHP	MHP	SP
2002 Genel Seçimleri	Sayı	161.658	57.681	19.227	12.219
	Oran %	50.506	18.018	6.006	3.816
2004 Yerel Seçimleri	Sayı	117.816	28.662	49.971	17.816
	Oran %	47.412	11.534	20.109	7.170
2007 Genel Seçimleri	Sayı	243.525	68.866	27.579	5.996
	Oran %	65.519	18.528	7.420	1.613
2009 Yerel Seçimleri	Sayı	155.855	43.684	15.200	77.751
	Oran %	49.719	13.936	4.849	24.803
2011 Genel Seçimleri	Sayı	294.645	85.646	35.293	3.301
	Oran %	67.140	19.515	8.042	0.752

Kaynak: www.ysk.gov.tr

Malatya’da 30 Mart yerel seçimleri, AKP’nin 2009 yerel seçimlerine göre daha da güçlenerek ve Türkiye ortalamasının üstünde bir oy oranıyla yerel iktidarı yeniden elde etmesiyle sonuçlanmıştır. Türkiye genelinde oy dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir: AKP % 45.6, CHP % 27.8, MHP % 15.2 ve SP % 2. AKP’nin seçime büyük bir sarsıntı ile girmesine karşın bu sonuçları elde etmesi iktidar bloğunun ve hegemonyasının gücünü ortaya koyması açısından da önemlidir. Katılım oranının % 87.21 olduğu Malatya Büyükşehir Belediyesi seçiminde de ülke ortalamasının çok üstünde oy alan AKP’nin (% 61.62) ardından ikinci parti CHP (% 17.76) olmuştur. Bu partileri SP (% 9.88) ve MHP (% 7.66) izlemiştir (Tablo 2). Seçim sonucunda hem Büyükşehir belediyesini hem de Yeşilyurt ve Battalgazi belediyelerini AKP kazanmıştır. Sonuçta AKP, yerel seçimlerden hegemonyasını koruyarak çıkmıştır.

Tablo 2: 30 Mart 2014 Yerel Seçimlerinde Malatya’da Siyasal Partilerin Oy Dağılımı

Siyasal Partiler	Büyükşehir		Yeşilyurt				Battalgazi			
			Belediye Bşk.		Belediye Meclisi		Belediye Bşk.		Belediye Meclisi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
AKP	274.185	61.62	92.753	60.71	92.549	60.68	104.009	62.47	114.19	68.71
CHP	79.006	17.76	38.981	25.92	34.206	22.43	18.032	10.83	20.111	12.1
SP	43.984	9.88	9.426	6.17	9.644	6.32	9.845	5.91	12.268	7.38
MHP	34.090	7.66	8.525	5.58	11.544	7.57	9.120	5.48	11.147	6.71

Kaynak: www.ysk.gov.tr

Kent siyasetini neoliberalizmin gereklilikleri çerçevesinde merkezine kent toprağına yönelik yatırımların konduğu ekonomik büyüme anlayışı üzerine kuran AKP’nin hegemonik söylemi ve siyaset yapma biçimi, muhalefet partilerinin söylemlerini ve siyaset yapma biçimlerini de belirlemiştir. Aşağıda, Malatya’da farklı ideolojilere sahip siyasal partilerin yerele eklemleme biçimlerini ve ürettikleri kent siyasetlerini daha ayrıntılı biçimde ortaya koymaya çalıştık.

4.1. Siyasal Partilerin Malatya’daki Yerel Aktörlerle Eklemleme Tarzlarındaki Benzerlikler

Malatya’da siyasal partiler etrafında eski seçkinler ile yeni seçkinler arasında bir mücadele söz konusu olmamıştır. Eski seçkinleri oluşturan “köklü ve geleneksel olarak CHP’de siyaset yapan ailelerin büyük kısmı yukarıda belirtilen nedenlerle bugün siyasetin uzağındadır ya da AKP’de siyaset

yapmaktadır. Kentin bugünkü seçkinlerinin büyük bir kısmı, 1980 sonrasında ve özellikle 2000’li yıllarda zenginleşen, göreceli olarak aile işletmelerine dayansa da modern kapitalizme eklenmiş bir kitledir. Belirtmek gerekir ki bugünkü kentsel seçkinler arasında da Malatyalı olmayan kimse bulunmamaktadır⁹ (bu Malatya’da seçkinler sınıfına giden yolun Malatyalı olmayanlara kapalı olmasından çok kentin toplumsal ve ekonomik olarak çekim merkezi niteliği taşımaması, nitelikli nüfus ve sermaye çekmek konusundaki sınırlılıklarıyla ilgilidir.)¹⁰ ANAP hegemonyasının çözülmesini izleyen süreçte özellikle kentin kırsalından taşıdığı sermaye ile iş yapan, büyük ölçüde dinsel-kültürel informal ilişki ağları etrafında toplanan ve bu ilişkilerini özellikle belediye faaliyetleri ve öteki kamu ihalelerinden pay almak yoluyla sermaye birikimine çeviren kentin “yeni seçkinleri” AKP etrafında yoğunlaşarak merkezle paralel biçimde yeni yerel iktidar bloğunu oluşturmuştur.

Bayırbağ’ın yukarıdaki saptamasından hareketle, merkezi ölçekte olduğu gibi Malatya yerelinde de yatırımları yerel ekonomi içinde yoğunlaşan sermayedarların, hegemonik yapısını sürdüren AKP’ye doğrudan eklenildiği, dolayısıyla AKP’nin yerel sermaye aktörlerine güvenilir bir temsiliyet sunduğu söylenebilir. Nitekim, seçim sürecine daha çok doğrudan veya dolaylı olarak belediye faaliyetlerinin beslediği ya da siyasette gelecek arayan sermayedarlar dahil olmuştur. İktidar bloğunun dışında kalan sermayedarların çok küçük bir kısmı, muhalefet partilerinden biriyle eklenmiş, geri kalanı ise AKP ve çevresindeki iktidar bloğu ile informal ilişkilerini sürdürme ve/veya doğrudan

9 Aynı biçimde Malatya il nüfusunun da farklılaşma düzeyi düşüktür. İl nüfusu büyük ölçüde yerlilerden (Malatya doğumlulardan) oluşmaktadır. Malatya kendi kırsalından ve yakın kentlerden göç alırken metropol kentlere göç vermektedir. Örneğin, kentin en çok göç verdiği İstanbul’da il nüfusunun % 51.5’i oranında Malatyalı yaşamaktadır. İl nüfusu içindeki Malatyalı oranı 1935’te % 96.72 iken bugün de % 79.7 gibi yüksek bir düzeydedir (TÜİK verileri).

10 Ataç’ın (2013: 52-53) on dördü büyükşehir olmak üzere on beş metropol kentte, eğitim, işgücü durumu ve demografik yapıya ilişkin 2000 yılı detaylı nüfus verileri üzerinden gerçekleştirdiği araştırmasında da ortaya koyduğu gibi Türkiye’de üst sınıfta yer almada her kentin kendi kuralları ve koşulları belirleyici olmaktadır. Buna göre, eğitim İstanbul, Ankara ve İzmir’de üst sınıfta yer almanın neredeyse ön koşulu iken, Orta Anadolu ve Doğu kentlerinde eğitimin önemi azalmakta, öteki etkenler öne çıkmaktadır. Bu etkenler arasında ise “yerlilik” en önemli olanlardan biridir. Örneğin, Kayseri başta olmak üzere, sırasıyla Konya, Gaziantep, Denizli ve Erzurum’da en yüksek statü gruplarının ortalama % 70’ten fazlası kentin yerlisidir. Kayseri, Konya, Adana, Denizli ve Gaziantep, yerli olmanın her koşulda işe yaradığı kentlerdir. Ama özellikle Kayseri ve Denizli’de üst sınıfa giden yollar yerli olmayanlara büyük ölçüde kapalıdır.

çatışmaya girmeme yolunu seçmiştir. Hatta bazı sermayedarlar, bir muhalefet partisinde aktif olarak yer almalarına karşın özellikle gayrimenkul yatırımlarında iktidar bloğu ile birlikte hareket edebilmektedir.

İktidar bloğu içindeki büyük sermayedarlar ise, AKP'nin lider odaklı ve katı bir oligarşik yapıya sahip olmasının sonucu olarak, merkezi iktidara yerel siyasi aktörlerin vasıtasına ihtiyaç duymaksızın ulaşabildiklerinden seçim sürecinde doğrudan rol almamışlardır. Sermayesi yerelde yoğunlaşan sermayedarların merkezi siyasete erişimini ve aslında merkezi iktidar bloğunun yerelde de yapılanmasını sağlayan en önemli aktörler ise milletvekilleridir. Genellikle milletvekillerinin yerelle ilişkilerinin zayıflayacağı varsayılrsa da yerel ile ilişkileri oldukça güçlü ve belirli informel yerel ilişki ağlarının desteğine sahip olan AKP milletvekilleri, merkezin yerele eklemlenmesinde ve yerele güç transferinde önemli işlev üstlenmektedir. AKP milletvekilleri, merkezi siyasetin ve parti içi oligarşinin yerel aktörleri olarak, yerel siyasetin şekillenmesinde etkili oldukları gibi yerel sermayedarların taleplerini de merkeze taşımaktadır.

4.2. Siyasal Partilerin Aday Belirleme Süreçlerindeki Benzerlikler

Bütün siyasal partilerde adaylar, kent halkına ve partinin seçmen tabanına kapalı süreçlerle belirlenmiştir. Merkezi siyasette belirleyici olan dinamiklerin büyük ölçüde etkilediği bir atmosfer içinde, AKP'de aday bolluğu yaşanmıştır. AKP'de büyükşehir için 10, Yeşilyurt için 17, Battalgazi için 16, CHP, MHP ve SP'de ise bu belediyelerin her biri için birer aday adayı başvuru yapmıştır.

Seçimde aday adayı olmak ya da belirli bir partinin adayına açık destek vermek yerel ölçekte (ve merkeze uzanan) ekonomik ve siyasal ilişki ağlarına eklemlenme yollarından biridir. Bu bakımdan yalnızca AKP'de aday adayı yığılmasının yaşanması, hatta diğer partilerin aday bulmakta güçlük yaşaması ve birçok yerel aktörün AKP adayına desteğini açıkça dile getirmesine¹¹ karşın muhalefet partilerinin adaylarını destekleyen yerel aktörlerin desteklerini açıkça

---

11 Örneğin ESOP Başkanı, Toptancılar Sitesi Başkanı, Memur-Sen il temsilcisi, AKP'ye desteklerini açıkça dile getirdiler (“Seviyorsan,...”, 16.12.2013; “Çakır'1...”, 23.10.2013; “Toptancı...”, 6.2.2014; “Gürkan: Battalgazi,...”, 20.3.2014; “Çakır;...”, “16.12.2013). Baro Başkanı, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı, ESKKK Başkanı, Ticaret Borsası Başkanı, Milli Eğitim Müdürü gibi bazı önemli kentsel aktörler ise seçim propagandasına dönüşen açılış törenlerine vb. katılarak desteklerini gösterdiler (“Temel...”, 23.10.2013).

dile getirmekten kaçınmış olması, AKP'nin hegemonik gücü ve muhalefet partilerinin karşı hegemonya oluşturmaktaki zayıflıklarını göstermesi açısından anlamlıdır.

Genel olarak merkeziyetçi yapısının yanı sıra lider kültü üzerine kurulu bir parti olan AKP'nin bu niteliği, yerel seçimler üzerinde de etkili olmuştur. Adaylık yarışının yaşandığı partide temayül yoklaması yapılsa da asıl kulis çalışmaları AKP Genel Merkezinde yapılmıştır. Daha önceki genel ve yerel seçimlerde temayül yoklamalarının sonuçlarına göre hareket edilmediği gibi (Doğan, 22.3.2011) AKP İl Başkanının şu sözleri 30 Mart seçimlerinde de adaylara genel merkezin (liderin) belirleyiciliği altında karar verildiğini açıklar niteliktedir (“Toptancı...”, 6.2.2014):

Bu kadroların başı çok önemlidir. Bu kadronun başında Recep Tayyip Erdoğan var. Yerel belediyeçilikte marka olmuş, Türkiye'nin değişimine ve dönüşümüne öncülük etmiş, Türkiye'ye adeta çağ atlatmış, bugüne kadar Türkiye Cumhuriyetine her alanda yapılan hizmetleri 10'a katlamış bir liderin altında siyaset yapan kadrolar, bu liderin seçmiş olduğu büyükşehir belediye başkanı, merkez ilçe ve ilçe belediye başkanları çalışmalarına kaldıkları yerden devam edecekler. Başbakan'ın liderliğindeki bu kadroları inşallah iş başına getirdiğimizde hizmeti her alanda göreceğiz. Başbakanımız, bu arkadaşlarımıza sadece bir belediye başkanı olarak görev vermedi. Sizlere hizmetkâr, şehrül-emin olarak arkadaşlarımızı görevlendirdi.

Siyasal partilerin genel eğilimi, seçimin riskli olduğu kentlerde partinin güçlü aktörlerini aday göstermek, tabanın daha güçlü olduğu yerlerde merkezi ve yerel iktidar bloğu ile “uyumlu” çalışacak adayları tercih etmek yönündedir.¹² Bu bağlamda, AKP, güçlü bir toplumsal desteğe sahip olduğu Malatya'da oligarşik olarak merkezin yerele müdahalesini kolaylaştıracak bir seçim yaparak büyükşehir belediyesi için, halk desteğine sahip olmayan ve bütün aday adayları arasında en zayıfı olarak görülen Ahmet Çakır'ı aday göstermiştir. Bu seçimde, yerel ve merkezi iktidar blokları arasındaki ilişkinin odağında yer alan bazı milletvekilleri etkili olmuştur. Ayrıca Yeşilyurt'ta iktidar bloğu içinden biri (Çakır'ın eski iş ortağı ve belediye şirketlerinden birinin genel müdürü) aday gösterilirken Battalgazi'de ise AKP'nin yerel

12 30 Mart seçimlerindeki AKP'nin Gaziantep'te Aile ve sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin'i, İzmir'de Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ı, BDP (Barış ve Demokrasi Partisi)'nin Ağrı'da Muş milletvekili Sırrı Sakık'ı, Şanlıurfa'da eski Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Başkanı Osman Baydemir'i aday göstermesi bu saptamayı destekleyen örneklerden bazılarıdır.

iktidar bloğu içinde siyasi olarak ayrı bir duruşu olmasına karşın taban desteği güçlü olan eski belediye başkanı yeniden aday gösterilmiştir.

Siyasal partilerin oligarşik yapıları çoğu zaman seçim sürecinde adayın inisiyatif alanını daraltacak ölçüde etkili olabilmektedir. Seçim öncesinde de il örgütünün belediye yönetiminde etkili olduğu AKP’de, İl Başkanının doğrudan belediyenin görev alanına giren konularla ilgili şu ifadeleri bu açıdan oldukça anlamlı:

Malatya’nın tamamını kapsayacak şekilde bulvarlar açılması, Yeşilyurt yolunu bulvar haline getirmek, Karakavak Yeşilyurt yolunu yapmak, Tecde Fidanlığı’nı yol açılması.... yapmak gibi özellikle yol çalışmalarımız var. Horata Vadisini hayata geçireceğiz.

Muhalefet partilerinde ise adaylık yarışı söz konusu olmamıştır. CHP, yerel iktidarı kaybettiği 1977’den bu yana kentteki en güçlü ikinci parti olma konumunu sürdürse de hem merkezde hem yerelde alternatif bir iktidar bloğu oluşturamadığından aday bulmakta güçlük yaşamıştır. CHP’li ilçe yöneticilerinden birinin aşağıdaki sözleri bu durumu özetler niteliktedir:

Burada bir aday çıkartacağız, aday AKP karşısında kazanamayacağını biliyor, biz de dışarıdan bir aday buluyoruz; okumuş etmiş, görmüş geçirmiş bir adama teklif ediyoruz ama o da kabul etmiyor. Ben kazanamayacağımı bile bile niye gireyim, diyor. Biz kazanacak olsak zaten sizi seçmeyiz, Malatya içerisinden birini seçeriz!

CHP gibi MHP ve SP de adaylarını genel merkezlerinin yönlendiriciliği ve onayı çerçevesinde belirlenen isimlere teklif götürerek (bu kişileri “ikna” ederek) belirlemiştir. MHP ideolojik önceliklerini en ısrarlı vurgulayan partilerden biridir. Bir il teşkilatı yöneticisi de bunun altını çizmektedir:

Bizim adayımız her şeyden önce nitelikli, nicelikleriyle bizim fikir akımımıza uygun, bizimle aynı düşüncüyü paylaşan geçmişinde bizimle hiçbir zaman tezat yaşamamış insanlar olmalı. Üniversite mezunu olması, özellikle doktora yapmasını tercih ettik ama bu demek değil ki adayımızda ilk tercihimiz üniversite mezunu olması. Şimdi geçmişi bizim için çok önemli... Şinasi Kazancıoğlu, ülkücü camiasının içinde her zaman olmuştur. Camia tarafından kabul edilmiş bir isimdir.

Buna karşın, MHP büyükşehir adaylığı için önce, daha sonra SP’den aday olan ve Milli Görüş çizgisindeki duruşu ile bilinen Münir Erkal’a teklif götürmüş, kabul etmemesi üzerine ülkücü duruşu ile bilinen F. Şinasi Kazancıoğlu’na teklif sunmuştur. Dolayısıyla ideolojik duruşu net bir parti olan MHP’nin de diğer partiler gibi pragmatik bir yol izleme eğiliminde olduğu ve “seçim kazanma”yı önceliklendirdiği söylenebilir.

4.3. Siyasal Partilerin Malatya Büyükşehir Belediyesine Gösterdikleri Adayların Ortak Yönleri

30 Mart yerel seçimlerinde, iktidar partisi AKP'nin şimdiye kadar kazanamadığı kentleri elde etme mücadelesi ve AKP hegemonyası karşısında alternatif üretmeye çalışan muhalefetin “güçlü aday” arayışları nedeniyle “yerel siyasetin ulusal siyaset için okul olduğu” paradigmasının tersine, birçok kente ulusal siyasetteki isimler belediye başkanlığına aday olmuştur. Malatya örneğinde de, özellikle AKP'de merkezi siyaset aktörleri olan milletvekillerinin aday belirleme sürecindeki işlevlerinin yanı sıra “güçlü aday” arayışındaki muhalefet partilerinden MHP ve SP'nin büyükşehir için daha önce milletvekili ve milletvekili adayı olan isimleri aday göstermeleri, yerel siyasetin artık ulusal siyaset için bir basamak değil, başlı başına kritik bir öneme sahip olduğunu ortaya koymasından önemlidir.

Bütün partilerin büyükşehir ve ilçe belediyeleri için gösterdikleri adayların tümü, belirli düzeylerde (parti teşkilatında görev almak, belediye başkanlığı veya yöneticiliği yapmak, milletvekilliği (ya da adaylığı) biçiminde) siyaset deneyimine sahiptir. AKP, SP ve MHP'nin adayları, sağ muhafazakâr yerel ilişki ağlarına ve politik çevreye dayanmaktadır. Özellikle AKP ve SP'de siyaset yapan adayların önemli bir kısmının geçmiş siyasal deneyimleri bu üç parti arasında geçişgenlik göstermektedir.

Muhalefet partilerinin AKP karşısında, özellikle büyükşehir belediyesi için *güçlü aday* çıkarma konusundaki ortak tavrının sonuçlarından biri “*belediyecilik uzmanlık işidir*” söyleminden hareketle belirli düzeyde mesleki ve siyasal deneyime sahip adaylar belirlemeleri olmuştur. AKP'nin büyükşehir adayı esnaf kökenliyen muhalefet partilerinin adayları daha teknokratik niteliklere sahiptir (CHP'nin ve MHP'nin adayları mühendis, SP'nin adayı mimar, üçünün de lisansüstü eğitimi var, MHP'nin adayı ayrıca akademik unvana sahip). Seçim söylemlerinde de muhalefet partileri tarafından, özellikle kendi büyükşehir adaylarının mesleki nitelikleri ve yerel yöneticilik deneyimleri öne çıkarılmaya çalışılmış, esnafıktan gelen AKP adayı eleştiri konusu yapılmıştır. Hatta birçok zaman adayların isimleri mesleki unvanlarıyla birlikte yazılmış ve söylenmiştir: “Yüksek Mimar A. Münir Erkal”, “İnşaat Mühendisi Hakan İnci”, “Yerel Yönetimler Uzmanı Hakan İnci” ve “Doç. Dr. F. Şinasi Kazancıoğlu”.

Neoliberal ekonomik ve siyasal ilişki sistemi içinde yerel siyaset, kendi başına bir güç ve merkezi siyasetten görece olarak özerk bir nitelik taşısa da partilerin aday seçiminde ve söylemlerinde Pahl'ın “kent yöneticiliği” paradigmasının egemen olduğu görülmüştür. İktidar partisinin belediyeciliğin siyaset dışı ve teknik bir alan olduğu yönündeki yaklaşımını paylaşan muhalefet

partileri, bu yaklaşımı daha da güçlendirecek biçimde adaylarının uzmanlıklarını ve mesleki birikimlerini öne çıkarmışlardır. CHP Yeşilyurt adayı Porgalı'nın şu sözleri, tüm partilerin adaylarının söylemlerini özetler niteliktedir (“Porgalı:...”, 24.3.2014):

Siyaseti milletvekillerimiz, partiler Ankara’da yapsın, bizim siyasetle işimiz yok, bizim derdimiz Malatya, bizim derdimiz Yeşilyurt, bizim derdimiz sizlersiniz.

Ayrıca, muhalefet partilerinin *güçlü aday* arayışından söz edilebilse bile yerelde bu niteliklere sahip aday bulma güçlüğünün sonucu, AKP dışındaki partilerin büyükşehir adaylarının Malatya dışında yaşıyor olmasıydı. Nitekim seçimden hemen sonra her biri yerleşik oldukları kentlere geri döndüler.

4.4. Adayların Söylemlerindeki Benzerlikler

Seçim söylemleri, dolaysız bağlamı yansıtmaz; seçmen desteğini kazanmak için “inşa” edilmişlerdir. Bu nedenle, somutun kendisi olarak görülemezler. Bununla birlikte, nesnel bağlamları içinde değerlendirildiklerinde siyasal partilerin siyaset anlayışlarının ipuçlarına ulaşma olanağı verirler.

Malatya yereli, tarihsel süreçten taşıdığı toplumsal, ekonomik ve siyasal yapısal özelliklerin yanı sıra neoliberal dönemin etkilerini de değişik boyutlarıyla yaşamaktadır. Ayrıca kentin 30 Mart seçimlerinin ardından büyükşehir dönüşecek olması, kent yönetimine aday olanların bu değişimi ve sonuçlarını nasıl gördüklerini daha önemli hale getirmiştir. Ancak, siyasal partilerin yerele eklemlenme ve aday belirleme yöntemleri gibi söylemlerinin de birbirinden farklılaşmadığı gözlenmiştir.

4.4.1. Neoliberal Dönemin Siyasal-Ekonomik Yapısal Hegemonyasına Yerel Siyaset Açısından Bakışlarındaki ve Önerdikleri Projelerdeki Benzerlikler

Neoliberalizm, eşitsiz gelişme koşulları içinde bütün kentler üzerinde değişen ölçü ve biçimlerde etkili olmaktadır. Kentler, mekân siyasalarından hizmet sunum modellerine ve istihdama, yaşamın bütün boyutlarıyla yerel üstü ölçeklerden gelen bu baskı karşısında dönüşmekte, çoğu zaman önceden öngörülemeyen risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Yerel üstü ölçeklerde ortaya çıkan neoliberal siyasaların yerellere nasıl yansıtacağı konusunda siyasal partilerin neoliberalizmi kavrama biçimleri ve siyasaları önemlidir. Malatya örneğinde incelenen biri sosyal demokrat (CHP), diğer üçü muhafazakâr ve milliyetçi (AKP, SP, MHP) dört partinin söylemlerine bakıldığında neoliberal

ekonomik düzenin kentlere ilişkin dayattığı koşulların verili durum olarak kabul edildiği görülmektedir.

Neoliberal kapitalizmin Malatya'ya yansıyan en açık etkisi belediye hizmetlerinin şirketler ve taşeronlar üzerinden gerçekleştirilmeye başlanması, kent toprağının hızla metalaşması, kentin yeşil ve geleneksel dokusunu koruyan alanlarının özellikle 2000'li yıllarda imar faaliyetlerine açılması olmuştur. Kentin üç önemli KİT yatırımından ikisi (Sümerbank tekstil ve TEKEL sigara fabrikaları) özelleştirilerek arazileri ticaret ve konut yapılaşmasına açılmıştır. Ayrıca Malatya Belediyesinin ve gayrimenkul yatırımcılarının, Meyvecilik Araştırma Enstitüsüne, özelleştirme sürecindeki Şeker Fabrikasına ve kent içindeki başta askeri kurumlar olmak üzere öteki kamu kurumlarına ait arazilerle ilgili girişimleri kent kamuoyunu uzun süredir meşgul eden konulardandır. Kentin yeni seçkinleri ise bu sermaye birikim alanlarıyla ilişkilidir.

Belediye eliyle yürütülen bu rant projeleri konusunda sessiz kalan muhalefet partileri, belediye kendi projesi gibi sunsa da bir Çevre ve Şehircilik Bakanlığı projesi olan ve kentin kuzeyinin kent yoksulları aleyhine ve tarım alanlarının kaybı pahasına yapılaşmaya açılmasına yol açacak Kuzey Çevre Yolu projesine desteklerini açıklamışlardır (“CHP’li...”, 9.2.2014; “CHP Adayı...”, 12.2.2014; “Şinasi Kazancıoğlu...”, 5.2.2014; “Kazancıoğlu; Malatyalı...”, 7.2.2014; “Yaşar Köksal...”, 8.3.2014; “Trambüste...”, 8.3.2014). AKP belediyesinin ulaşımdan kanalizasyon hizmetlerine kadar çeşitli hizmetlerini eleştiren muhalefet partilerinin hiçbiri, kentte Beydağı'nın eteklerindeki mahallelerde devam eden kentsel dönüşüm projesini, KİT arazilerini ve kentin yeşil alanlarını yok ederek büyüyen rant projelerini seçim söylemlerine taşımamaları, iktidar ve muhalefet partilerinin ortaklaştığı konuların başında kent toprağı üzerinde ranta dayalı büyüme siyasasının geldiğinin göstergelerinden biridir.

Neoliberal projelerin kabulünden öte siyaset üretmeyen dört siyasal partinin adayları da nasıl bir belediyecilik yapacaklarını listeler halinde sıraladıkları projelerle anlatmaya çalışarak “*Proje listeme bak, kent siyasasını anla*” tavrı sergilemişlerdir. Bu projeler üç grupta toplanabilir. Birincisi, Malatya'nın bir türlü çözülemeyen ulaşım sorunu başta olmak üzere belediyelerin kanunla tanımlanmış zorunlu görevlerinin ve temel kolektif kentsel hizmetlerin seçim vaadine dönüştürülmesinden türeyen projeler; ikincisi, sosyal hizmet projeleri;¹³üçüncüsü ve en önemlisi Türkiye'de

13 29 Mart 2009 yerel seçimlerinde siyasal partilerin sosyal yardımlar konusundaki söylemleri ve eylemleri arasındaki ilişkiyi Mersin örneğinde inceleyen Fidan'ın

neoliberal dönemin en hızlı büyüyen sektörlerinin başında gelen gayrimenkul yatırımları için yeni fırsatlar yaratacak projeler.¹⁴

Bütün adayların “proje listeleri”nde sosyal hizmet projeleri olmasına karşın kentsel toplumsal sınıflar arasındaki eşitsizlikler ve üretilen hizmetlere eşitsiz erişim göz ardı edilmiştir. Bu genel tutuma tek aykırı ses “taşeron işçiliğe son vereceğiz” ve “belediye işletmeleri kurarak istihdam yaratmayı düşünüyoruz” (“CHP Farklı...”, 27.2.2014) diyen CHP Battalgazi belediye başkan adayı Kurtar Kaya’dan gelse de kendisinin neoliberalizme ilişkin bütünlüklü bir eleştirel tutumunun olmadığı görülmektedir.

Bu projeler birlikte değerlendirildiğinde ve temel kentsel hizmetlerin ve sosyal hizmetlerin belediyelerin kentin günlük kolektif yaşamına yönelik hizmetler olduğu göz önüne alındığında, Büyükşehir dönüşümün yaratacağı değişikliğin asıl olarak plan sınırlarının genişlemesinin yeni inşaat yatırımlarının önünü açacağı biçiminde algılandığı görülmektedir. Bütün adayların söylemlerinden alınan ortak ileti, seçimi kim kazanırsa kazansın, kent ekonomisinin kent toprağına dayalı rant üzerinden işlemeye devam edeceği, Malatya’nın büyük bir inşaat hamlesiyle yüz yüze geleceğidir.

4.4.2. Malatya’nın Kırsalına Dair Öngördükleri Siyasalardaki Benzerlikler

Partiler, kırsala ilişkin özel bir siyasa tanımlamamışlardır. Ancak bazı projelerin, nitelikleri gereği kırsal alanı hedeflediği biçiminde yorumlanması mümkündür. Bu çerçevede, partilerin kırsal alanı, ekolojik, toplumsal, kültürel ve ekonomik özellikleri nedeniyle özgül bir yaşam ve geçim tarzı olarak değil, öncelikle “kentsel altyapı eksikleri olan küçük yerleşmeler” olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Köyler yapıları çevreleri iyileştirilerek kentsel mahalleye dönüştürülebilecek yerleşmeler¹⁵ olarak tanımlanırken köylünün geçim

---

(2009: 47, 49) ortaya koyduğu gibi CHP ve MHP de AKP ile benzer uygulamalara başvurmuşlardır.

14 AKP Büyükşehir belediyesi adayı Ahmet Çakır bir adım daha ileri giderek kentsel dönüşüm ve uydu kent projeleri ile inşaat sektörünü canlandıracağını vaadedip yanı sıra da Belediye girişimlerinin (şirketlerinin) zorunlu olmadıkça bu alana girmeyeceklerine, bu işleri yerel firmalara bırakacaklarına yönelik söz vermiştir (“Malatya’yı...”, 16.3.2014).

15 Diğer adayların projelerinden de benzer sonuçlar okunmakla birlikte AKP adayı bu yaklaşımını daha açık biçimde ifade etmiştir: “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın EYY (Evini yap yardım al) projesi kapsamında Malatya’da depreme dayanıklı evlerden oluşan, yaşam kalitesi yüksek, modern imarlı mahalleler oluşturarak köylerimizi mahalleye dönüştüreceğiz” (Malatya’yı...”, 16.3.2014).

biçimini oluşturan tarım ve hayvancılık konuları göz ardı edilmiştir. Bu yaklaşım, ekonomisi ve toplumsal yaşamı ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık faaliyetlerine dayanan Malatya’da büyükşehir dönüşümüyle birlikte kırsal alan ve tarım toprakları üzerindeki baskının artacağına işaretlerini içermektedir.

Partiler, kırsal alana ilişkin konuları kayısının pazarlanması sorununa indirgemıştır. Bu konu, hiçbir aday tarafından, kırsal alanın ve köylülerin üretim girdilerinin piyasalaşması ve fiyatlarının yükselmesi nedeniyle yaşadığı baskıyla, iklim değişikliğinin kayısı üretiminde neden olduğu risklerle vb. ilişkilendirilerek ele alınmamıştır.

4.4.3. Yerel Siyasete Vurgularındaki Benzerlikler

Yerel siyasalar üst ölçekteki siyasaların bütünleyicisi olduğu gibi yerel dinamiklere de dayanmak durumundadır. Yerel seçimlerde bu, yerel üstü ölçeklerdeki dinamikleri göz ardı etmeyen, ancak başta ekonomi olmak üzere yerel/kentsel sorunlara çözüm arama ve bulma çabasının seçim rekabetinin odak noktası olması biçiminde gözlemlenebilir.

Kent siyaseti açısından en önemli konulardan biri olan kentsel hizmetlerin finansmanı konusunda yalnızca merkezi idareden gelecek kaynaklara işaret edilmiştir. İktidar partisi adayları kendileri seçilirse merkezden daha çok kaynak geleceğini ileri sürerken muhalefet partilerinin adayları ise iktidar partisi adaylarının bu söylemini eleştirseler de yine merkezden gelecek kaynakları daha eşitlikçi dağıtacakları söylemi üzerinden halka ulaşmaya çalışmışlardır. Genel bütçe dışında kaynak yaratma konusundaki tek söylem ise CHP ve MHP büyükşehir adaylarının belirli projeler üzerinde AB’den sağlanacak kaynaklara işaret etmeleriydi (“İnci...”, 18.2.2014; “Kazancıoğlu:...”, 14.3.2014).

Merkezin gücünü yerele yansıtma siyasası izleyen AKP adayları, yerel siyasetten öte merkezi siyasetin ana öznesi olarak tanımladıkları Başbakanı vurgu yaparak ve kenti “*AK Parti ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’a yakışır hizmetlerle*” (“Malatya’yı...”, 16.03.2014) yönetecekleri sözü vermişlerdir. Türkiye’nin öteki kentlerinde olduğu gibi başbakanın projeleri olarak sunulan Marmaray, Üçüncü Köprü ve Üçüncü Havaalanı projeleri ile propaganda yapmışlardır. AKP’nin bu yaklaşımında yerel seçimlerin, bu seçimlerin hemen ertesindeki genel başkanlarının aday olduğu cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk adımı olarak görülmesinin de etkisi olduğu açıktır.

Siyasal partilerin yerel siyasete ilişkin tavrı açısından, yerel yönetimler üzerindeki merkezi yönetim etkisine karşı tutumlarına bakmak önemlidir. Büyükşehir dönüşümüyle birlikte 6360 sayılı Kanun doğrultusunda diğer illerde olduğu gibi Malatya’da da Yatırım İzleme Koordinasyon Merkezi’nin

kurulması öngörülmüştür. Valiye bağlı olan bu başkanlık yapısının belediye üzerindeki merkezi yönetimin vesayet gücünü daha da arttıracak tartışılmaz bir gerçektir. Ancak bu yeni vesayet kurumu hiçbir aday tarafından seçim gündemine taşınmamıştır. *Neoliberal dönemin giderek merkezîyetçi bir yapı kurarak yerel yönetimleri daha da güçsüzleştirdiği gerçeğinin hegemonik söylemi olan “desentralizasyon ve özerk-güçlü yerel yönetim” ifadesinin ne kadar gerçek dışı olduğu açıkça görülmektedir. Böylesi bir durum ortada iken, siyasal partilerin hiçbirinin bu konuya hem seçim süresince söylemlerinde hem de parti programlarında yer vermemeleri, Türkiye’deki siyasal partilerin yerel siyasete ne kadar uzak olduğunun bir göstergesidir. Daha da önemlisi, 1980 sonrası tüm yerelleşme ve demokratikleşme söylemlerine rağmen daha merkezîyetçi bir yapının ortaya çıkması konusunda Türk siyasal hayatının geleneksel olarak sahip olduğu merkezîyetçi eğilime fatura çıkarılarak neoliberal dönemin bu gerçek dışı yerelleşme söyleminin meşruiyeti tüm siyasal partilerimizce paylaşılmaktadır.*

Seçim sürecinde izlenen siyasetin yerele değen tek noktası, muhalefet partileri tarafından kentin temel belediyeçilik hizmetlerindeki eksikliklere yönelik eleştiriler olmuştur. Bu eleştirilerin belirli bir kent siyaseti anlayışından uzak olması, bütün adayların belediyeçiliği kentsel hizmetlerin teknik altyapısına indirgedikleri yönündeki yukarıdaki saptamayı desteklemektedir.

Sonuç: Türk Siyasal Hayatının Kaybedeni Olan “Yerellikler” Üzerine

Yerel siyaset ve yerel seçim, ulusal ölçekteki siyasetten tam anlamıyla bağımsız olmasa da kendine özgü dinamiklere sahiptir. Ancak, Türkiye’de bu dinamiklerin siyasal partilerin izledikleri stratejiler üzerinde merkezi siyaseti belirleyen öteki yapısal unsurlar kadar etkili olmadığı açıkça görülmektedir. Yerel siyaset ve seçimler, istisna durumlar dışında, merkezi siyasetin bir tür aracı olarak görülmektedir. Bu durumu yalnızca merkezin etkisi ile açıklamak yeterli olmaz. En önemli nedenlerden biri de yerel iktidar bloklarının merkezi iktidarla ilişkiler üzerinden yerelde güç ve kaynak arayışına girmesidir.

Merkezi ölçekteki kent siyaseti ile ilişkisel olmakla birlikte her kentin kendine özgü koşullarına bağlı olarak kent gelişimi için farklı planlar ve siyasalar gerekmektedir. Yerel siyasetin en önemli varlık sebeplerinden birisi de budur zaten. Oysaki 30 Mart 2014 yerel seçimleri göstermiştir ki Türkiye’de yerel siyaseti şekillendirme gücünü elinde bulunduran aktörlerin çoğunun bu tür bir kaygısı söz konusu değildir. Malatya örneğinde görüldüğü gibi AKP, CHP, SP ve MHP aralarındaki ideolojik ve siyasal farklılıklara karşın yerel yönetim seçimlerine sanki genel seçimlermiş gibi yereli unutarak ve benzer siyasalarla girmişlerdir.

30 Mart yerel seçimleri, Malatya örneğinde ortaya konduğu gibi iki önemli olguyu oldukça çarpıcı bir biçimde ortaya koymuştur: Birincisi, Türkiye’de siyasal partiler, yerel siyaseti belirleyen yapısal koşulları değiştirmeye yönelik sistemli bir projeye sahip değildir ve yeni siyaset biçimleri aramak, dönüştürücü siyaset üretmek yerine, varolan tarihsel zemin üzerinde güç arayışı ile hareket etmektedir. İkincisi, hem iktidar hem de muhalefet partileri farklı ideolojik yapılara sahip olmalarına ve günümüzde siyasal ve ekonomik yapının merkezinde kentsel hizmetler ve kent mekânları olmasına karşın benzer kent siyasetleri üretmişlerdir. Kendi ideolojik görüşleri doğrultusunda şekillendirdikleri bir ekonomik, toplumsal siyasadan ve yerellerin özgül koşullarını gören siyasal programlardan yoksundurlar. Kentsel siyaseti şekillendirecek ana aktör olan siyasal partilerin kente dair özgün siyasalarının olmamasını yalnızca kentsel öngörü yoksunluğu olarak açıklamak mümkün değildir. Bu durumda, Türkiye’nin siyasal hayatının yapısal koşullarının, siyasal partilerin oligarşik iç organizasyon yapılarının ve yereldeki sosyal ilişki formlarıyla eklemlenme biçimlerinin etkisi büyüktür. Fakat görülmektedir ki hem merkezi hem yerel siyasal aktörlerin, yaşanan neoliberal ekonomik düzenin bize tarihsel zorunlulukmuş gibi dayatılmasını sorgusuz sualsiz kabullenmesi de çok önemli bir etkidir. Nitekim hem merkezde hem de yerelerde iktidar ve muhalif blokların kentsel toprakları ve hizmetleri merkeze alan sermaye birikim stratejisi etrafında yoğunlaşmaları da benzer yerel siyasalar geliştirmelerine neden olmaktadır. İktidar partisi AKP, neoliberal sermaye birikim koşullarının belirlediği zemin üzerinde gücünü korumaya çalışırken, AKP odağında bir kriz tanımlayan muhalefet partileri ise krizden çıkış yolu tanımlayamamış; yine AKP’nin belirlediği zeminde yenilik üretmeyen bir siyaset izlemiştir. 30 Mart yerel seçimlerinin kutuplaşmış bir siyasal ortam içinde merkezi siyasette hükümetin aklanma (ya da yıpratılma) stratejisi olarak görülmesi de hem siyasal partilerin yerel örgütlerini hem de yereldeki öteki aktörleri kendi yerellerinin özgül koşullarından uzakta siyaset yapmaya itmiştir.

Bu anlamda, araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlardan biri de siyasal partilerin genel merkezlerinin yerel örgütleri karşısında ne kadar güçlü olduğudur. Siyasal partilerin kendi iç işleyişlerinde oligarşinin bu denli hakim olduğu bir yapıda ne merkez üzerinde yerelden herhangi bir baskı oluşabilmekte ne de seçilen yerel liderler merkeze karşı herhangi bir inisiyatif kullanma eğiliminde olmaktadır. Bu “merkez”, hem bağlı oldukları siyasal partiyi hem de merkezi yönetimi kapsamaktadır.

İşte yukarıda özetlenen nedenlerden dolayı, yalnızca 30 Mart yerel seçimlerinin değil, aynı zamanda genel olarak bu siyasal hayatın kaybedeni, hiç tartışmasız kentlerimizdir.

Kaynakça

- Akalın, Muzaffer (1961), *Bir Olayın Hikayesi* (İstanbul: Arkın Yayınevi).
- Akbulut, Ö. Örsan (2001), "Ulusal Siyaset-Yerel Siyaset İlişkisi Bağlamında 1963 Yerel Seçimleri", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 10 (4): 36-60.
- Akça, İsmet (2011), "1980'lerden Bugüne Türkiye'de Siyaset ve Hegemonya: Bir Çerçeve Denemesi", *İktisat Dergisi*, (515-516): 25-36.
- Ataç, Ela (2013), "Büyük Dönüşüm' Öncesi Türkiye Kentlerini Okumak, Anlamak: Sosyo-Ekonomik Statüye Bağlı Mekânsal Ayrışma Üzerinden Bir Değerlendirme", *Toplum ve Bilim*, (126): 35-63.
- Bakırezer, Güven ve Yücel Demirer (2010), "Ak Parti'nin Sosyal Siyaseti", Uzgel, İlhan ve Bülent Duru (Der.), *AKP Kitabı Bir Dönüşümün Bilançosu* (Ankara: Phoenix Yayınevi): 153-178.
- Bayırbağ, Mustafa (2010), "Local Entrepreneurialism and State Rescaling in Turkey", *Urban Studies*, 47 (2): 366- 385.
- Blyth, Mark (2001), "The Transformation of The Swedish Model: Economic Ideas, Distributional Conflict, and Institutional Change", *World Politics*, 54 (1): 1-26.
- "CHP Adayı İnci; Malatya Olay'a Konuştu", http://www.malatyaolay.com/haber-4829-chp-adayi_hakan_inci_malatyaolaya_konustu.html (12.2.2014).
- "CHP Farklı Projeler ile Geliyoruz", http://www.anadoluhaberajans.com/haber/siyaset_1/chp-farkli-projeler-ile-geliyoruz/3140.html (27.2.2014).
- "CHP'li İnci: Kuzey Çevreyolu Hikaye Oldu", http://www.malatyaolay.com/haber-4805-chpli_inci_kuzey_cevreyolu_hikaye_oldu.html (9.2.2014).
- Çadırcı, Musa (2007), *Tanzimat Sürecinde Türkiye Ülke Yönetimi* (Ankara: İmge Kitabevi) (Çev. Tülay Ercoşkun).
- "Çakır: Malatya, Büyük Bir Değişim ve Dönüşüm Yaşıyor", <http://www.Hekimhangercekehaber.Com/Cakir-Malatya-Buyuk-Bir-Degisim-Ve-Donusum-Yasiyor/86/> (16.12.2013).
- "Çakır'ı Övmeye Doyamadı!", <http://www.malatyahaber.com/haber/cakiri-ovmeye-doyamadi#f58925> (23.10.2013).
- Dinç, Ahmet (2003), *Hamido İlk Faili Meçhul* (İstanbul: Zaman Kitap).
- Doğan, Niyazi (2011), "AKP'nin Temayülüne Dair", <http://www.malatyahaber.com/makale/akpnin-temayulune-dair> (15.7.2014).
- Fidan, Askeri (2009), "2009 Yerel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Sosyal Yardımlara İlişkin Yaklaşımları: Söylemler ve Eylemler", *Toplum ve Demokrasi*, 3 (5): 39-56.
- Forestiere, Carolyn ve Christopher S. Allen (2011), "The Formation of Cognitive Locks in Single Party Dominant Regimes", *International Political Science Review*, 32 (4): 380-395.
- Gramsci, Antonio (2007), *Hapishane Defterleri* (İstanbul: Belge Yayınları) (Çev. Adnan Cemgil).
- "Gürkan: Battalgazi, Türkiye'de Örnek İlçe Oldu", <http://www.malatyadetay.com/gurkan-battalgazi-turkiyede-ornek-ilce-oldu.html> (20.3.2014).
- "İnci: Proje Birimi Oluşturacağız", http://www.maldiahaber.com/haber-inci__proje_birimi_olusturacagiz-4287.html (18.2.2014).
- "Kazancıoğlu; Malatyalı Artık Gerçekleri Görüyor", http://www.malatyaolay.com/haber-4766-kazancioglu_malatyalı_artık_gercekleri_goruyor.html (7.2.2014).

- "Kazancıoğlu: 65 Projemiz Var", <http://www.malatyayenigun.com/haber/siyaset/kazancioglu-65-projemiz-var/558.html> (14.3.2014).
- "Malatya'yı Bölgenin Lider Şehri Yapacağız", <http://www.malatyaguncel.com/malatyayi-bolgenin-lider-sehri-yapacagiz-141026h.html> (16.3.2014).
- Ortaylı, İlber (2000), *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayını).
- "Porgalı: Kimseyi İncitmedim, Kul Hakkı Yemedim, Yedirtmedim", <http://www.malatyabeydagi.com/haber/1964/porgali-kimseyi-incitmedim-kul-hakki-yemedim-yedirtmedim.html> (24.3.2014).
- Portelli, Hugues (1982), *Gramsci ve Tarihsel Blok* (Ankara: Savaş Yayınları) (Çev. Kenan Somer).
- "Seviyorsan, İstifa Et Git Çalış!", <http://www.malatyahaber.com/haber/seviyorsan-istifa-et-git-calıs#f60331> (16.12.2013).
- Şahhüseyinoğlu, H. Nedim (2005), *Yakın Tarihimizde Kitlesele Katliamlar* (Ankara: Paragraf Yayınevi).
- Şengül, Tanık (2009), *Kentsel Çelişki ve Siyaset: Kapitalist Kentleşme Süreçlerinin Eleştirisi* (Ankara: İmge Kitabevi).
- "Şinasi Kazancıoğlu Makro Projeleriyle Geliyor", http://www.malatyadan.com/haber-16579-sinasi_kazancioglu_makro_projeleriyle_geliyor.html (5.2.2014).
- "Temel Atma Gösterisi", <http://www.malatyayenigun.com/haber/guncel/temel-atma-gosterisi/277.html> (23.10.2013).
- "Toptancı Başkanının Desteği", <http://www.malatyahaber.com/haber/toptanci-baskaninin-destegi> (6.2.2014).
- Turan, İliter (2011), "Türk Siyasal Partilerinde Lider Oligarşisi: Evrimi, Kurumsallaşması ve Sonuçları", *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (45): 1-21.
- "Trambüste Soru İşaretleri Var", <http://www.malatyahaber.com/haber/trambuste-soru-isaretleri-var> (8.3.2014).
- Uzgel, İlhan (2010), "AKP: Neoliberal Dönüşümün Yeni Aktörü", Uzgel, İlhan ve Bülent Duru (Der.), *AKP Kitabı Bir Dönüşümün Bilançosu* (Ankara: Phoenix Yayınevi): 11-39.
- "Yaşar Köksal, Esnafı Ziyaret Etti", <http://www.malatyatime.com/haber-12925-koksal-esnafi-ziyaret-etti.html> (8.3.2014).